

**T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çeviri Ana Bilim Dalı**

SIYASİ ÇAĞRI METİNLERİNDE ÇEVİRİ SORUNLARI

Sibel ÖZTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2011

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çeviri Ana Bilim Dalı

SİYASİ ÇAĞRI METİNLERİNDE ÇEVİRİ SORUNLARI

Sibel ÖZTAŞ

Doç. Dr. Mesut BULUT
Danışman

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2011

Tez Onay Sayfası

Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Sibel ÖZTAŞ tarafından hazırlanan "Siyasi Çağrı Metinlerinde Çeviri Sorunları" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Çeviri Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başarılı

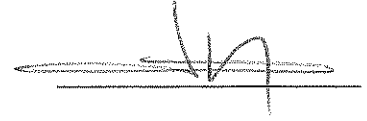

Başarısız

Başkan

Doç. Dr. Mesut BULUT
(Danışman)

Üye

Prof. Dr. Mehmet GÜNDOĞDU

Üye

Yrd. Doç. Dr. Aşkın ÇOKÖVÜN TURUNÇ

Üye

Unvan, Ad Soyad

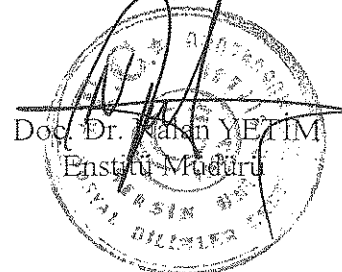
Üye

Unvan, Ad Soyad

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

10.06/2011

ÖNSÖZ

Basın yayın organlarının gelişmesi ve küreselleşmeyle beraber günümüzde çeviri her alanda yer almaktadır. Özellikle dünyadan haberdar olmak için çeviri etkinliğine sık sık başvuruyoruz.

Çeviri yapılan en yoğun alanlardan biri de siyasi metindir. Gazetelerde, televizyonlarda en çok karşılaştığımız alan olan siyasi metinler tek yönlü metinler değil içinde birçok anlatım özelliğini barındıran metinler olarak adlandırılmaktadır.

Karmaşık yapıdaki siyasi metinlerin çevirisi de birçok süreci içinde barındırmaktadır. Bu tez çalışmasında çeviri tarihinden, tarihteki önemli çevirmenlerden, metinlerin özelliklerinden, bu metinlerin hangi kategoride yer aldıklarından ve siyasi metinlerin hangi metin türüne girdiği incelenmiştir. Günümüzde çeviri, artık basit bir aktarım aracı olarak değil metin türüne göre incelenen ve içinde farklı yapıları içeren bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Çeviriye olan bakış açısının değişmesiyle beraber çevirmene olan bakış açısı da değişmiştir. Çevirmenlerden çeviri yaptığı alanı iyi tanması, kaynak dili ve erek dili çok iyi kullanması, metin özelliklerini çok iyi bilmesi beklenmektedir.

Siyasi metinler kuramsal, tarihsel açıdan incelendikten sonra örnek oluşturması amacıyla Nicolas Sarkozy ve Recep Tayip Erdoğan'ın seçim dönemlerinde yaptıkları konuşmalar belli ölçütler içinde incelenmiştir. Bu iki liderin konuşmalarında kullandıkları stratejiler, ortak ve farklı özellikler ortaya konmuş, siyasi metinlerin çevirisinin ne denli karmaşık ve uzmanlık gerektiren bir alan olduğu ortaya konmak istenmiştir.

Sonuç olarak, siyasi metinlerde ortaya çıkan sorunlar, kategorilere ayrılmıştır. Bu sorunlar kendi içerisinde incelenerek çevirisi yapılan metinlerden alınan örneklerle açıklama yapılmıştır. Öneri olarak bu tür metinlerin çevirisi imkânsız olmadığı yeterlilik ve eşdeğerlilik yöntemleriyle çeviri yapılabileceği savunulmuştur.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim süresince katkıda bulunan başta danışman hocam Doç. Dr. Mesut BULUT'a ve e-posta yoluyla yaptığı düzeltmeler ve tavsiyeler için Prof. Dr. Mehmet GÜNDOĞDU'ya teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca beni destekleyen, sabır ve hoşgörü gösteren aileme de teşekkür ederim.

Mersin 2011

Sibel ÖZTAŞ

ÖZET

SİYASİ ÇAĞRI METİNLERİNDE ÇEVİRİ SORUNLARI

Ülkemizde ve dünyada basın yayın organlarının gelişmesiyle çeviriye her alanda ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Dünya ile bağlantımızın geliştiği ve yoğun bir bilgi akışının olduğu bu dönemde çeviri faaliyetleri hızla artmakta bununla beraber çeviri sorunları da ortaya çıkmaktadır. Çevirisine ihtiyaç duyulan en önemli alanlardan biri siyasettir. “Siyasi Çağrı Metinlerinde Çeviri Sorunları” başlıklı bu çalışmada siyasi metinlerin oluşumları ve bunların çeviri sorunları ele alınmıştır.

Bu çalışmada Fransa’da iktidar partisi olan UMP (Union Mouvement Parti) ile Türkiye de aynı dönem iktidarda olan AKP nin (Adalet Kalkınma Partisi) bünyesinde yapılan konuşmalar temel alınarak bir inceleme yapılmıştır. Bu siyasi metinlerin nasıl oluşturuldukları incelendikten sonra kuramsal bilgiler göz önünde bulundurularak Türkçeden Fransızcaya Fransızcadan Türkçeye çeviriler yapılmıştır.

Siyasi metinlerin çevirisine geçmeden önce çeviri ve çeviri tarihine değinilmiştir. Geçmişten günümüze birçok kişi birçok alanda çeviriye ihtiyaç duymuştur ve bu alanda birçok çevirmen yetişmiştir. Bu çevirmenler her farklı metin türü için kendi yöntem ve kuramlarını oluşturmuşlardır. Bu doğrultuda çeviri, çeviri kuramları ve çeviri sorunları kendi içinde kategorilere ayrılmıştır.

Bu tez çalışmasının konusu olan siyasi metinlerde farklı türler altında incelenmiştir. Roman Jakobson dan Karl Bühler’e kadar birçok çevirmen ve dilbilimci tarafından siyasi metinler farklı adlandırmalarla sınırlanmıştır. Kuramsal veriler ışığında soyut dil kullanımının hakim olduğu alıcı odaklı siyasi metinlerin yapısı, oluşturulması, özellikleri üzerinde çalışılmış ve bu tür metinlerin çevirisinde karşılaşılan sorunlar ortaya konmuştur.

Uygulamalı olarak örnek oluşturması açısından Türkçeden Fransızcaya Fransızcadan Türkçeye evirisi yapılan metinler dil, metin türü, kültürel, tarihsel, kuramsal yapıdaki farklılıklardan dolayı oluşan sorunlar ele alınmıştır.

Çevirmen sadece bir dil aktarıcısı değildir. Çevirmen, her iki dili çok iyi bilmesinin yanında her iki dilin, toplumunu, kültürünü, tarihsel olaylarını çok iyi bilmeli, eviri yaptığı alanı çok iyi tanınmalıdır.

Slogan, propaganda, zl sözlerden, eğretilemelerden oluşan siyasi metinlerin tamamen öznel anlatımlardan meydana geldiği ortaya konmuştur. Ancak eviri aşamasında bu yapıları çevirmek g olsa da bu tez çalışmasında çözüm nerileri sunulurken çeviri yapmanın imkânsız olmadığı vurgulanmıştır.

RESUME

LES PROBLEMES DE TRADUCTION DANS LES TEXTES POLITIQUES

Dans cette thèse, on a examiné les sujets et *les problèmes de traduction dans les textes politiques*. On a ensuite traité de la formation et du but des textes politiques ainsi que des problèmes de traduction et les solutions pouvant être apportées à ces problèmes.

On a examiné les textes du parti UMP (Union mouvement populaire) dirigé par Nicolas Sarkozy et du parti AKP (Adalet Kalkınma Partisi) représenté par Recep Tayip Erdoğan. Les caractéristiques communes de ces deux partis sont les suivantes: ils sont tous les 2 de droite et au pouvoir au même moment.

En premier lieu, on a fait une recherche sur l'histoire, sur les théories de traduction pour ensuite expliquer les caractéristiques des textes politiques. On a expliqué comment les textes politiques se forment, pour qui on écrit et dans quel but. Après avoir examiné la théorie et la formation du texte politique, on a fait la traduction du texte du turc au français ou du français au turc.

Il faut souligner que depuis les siècles anciens, les gens ressentent le besoin de faire des traductions. Ainsi beaucoup de traducteurs ont construit une série de méthodes et de théories selon les types de texte. Par conséquent, du point de vue de la méthode et de la catégorie de traduction, Il y a plusieurs discours.

L'objet de cette thèse fut de faire une recherche sur le langage politique. Nous avons ainsi pu constater que de Roman Jakobson à Karl Bühler, les textes politiques s'examinent sous différentes catégories et dans différents domaines.

Ensuite le but de cette thèse fut de faire apparaître les spécifications du langage politique. Ce dernier est abstrait, est constituée de rhétorique, de poèmes, d'expressions et de jeux de mots. Pour cette raison, le traducteur doit faire attention à plusieurs choses. On a

ainsi indiqué que le traducteur ne doit pas traduire les textes politiques mot à mot, il doit bien déterminer le but du texte à traduire et le but de l'auteur. Il doit enfin pouvoir recréer le même effet que dans la langue d'origine de ce texte.

Pour donner un exemple du point de vue de l'application, les textes politiques ont été examinés selon leur langue, leur histoire, leur culture et leurs théories. On a cherché des solutions à ces dernières.

Dans cette thèse, on a déterminé qu'un traducteur n'est pas un transmetteur de langue, il est plus que cela. En effet, un traducteur doit bien connaître les deux langues ainsi que leurs sociétés, leurs cultures, l'histoire de la langue du texte original ainsi que celle dans laquelle le texte est traduit.

Les textes politiques qui contiennent des slogans, des propagandes, des rhétoriques, des éloquences et des expressions sont des textes subjectifs. Même si traduire ces textes est très difficile, on a déterminé que traduire ces textes n'est pas impossible. A la fin de la thèse, on a conseillé aux traducteurs d'utiliser la méthode d'équivalence.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
RESUME	v
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM I. ÇEVİRİ VE ÇEVİRİ TARİHİ	4
BÖLÜM II. METİN TÜRÜ OLARAK ÇEVİRİ	11
II.1. Metin-Ana Türleri	11
II.2. Roman Jakobson ve Dilsel İletişim İşlevi.....	12
BÖLÜM III. SİYASİ SÖYLEM	18
III.1. Siyasi Söylemlerde İkna Stratejileri	19
III.2. İçerik Çözümlemesi	23
BÖLÜM IV. ÇEVİRİ VE İDEOLOJİ	27
IV.1. Çeviride İdeoloji Çalışmaları	29
IV.2. Siyasi Metinlerde İdeoloji	31
IV.3. Siyasi Haberler ve Konuşmalar	31
BÖLÜM V. FRANSA'DA SİYASİ İLETİŞİM DEĞERLENDİRMESİ	34
V.1. Siyasi Propaganda.....	37
V.2. Fransa'da Siyasi İletişimin Gelişmesi	38
V.3. Fransızca Siyasi Metin Değerlendirmesi	43
BÖLÜM VI. SİYASİ METİNLER VE ÇEVİRİLERİ	48
VI.1. Örnek Metin 1 : Allocution De M. Le Président De La République.....	49

VI.2. Örnek Metin 2 : Chômage	54
VI.3. Örnek Metin 3 : Pac.....	57
VI.4. Örnek Metin 4 : Discours Prononcé A l'occasion Du Bicentenaire Du Rétablissement Du Barreau de Paris	59
VI.5. Örnek Metin 5 : Santé	62
VI.6. Örnek Metin 6 : Biz Bu Cumhuriyeti Hep Birlikte Kurduk.....	66
VI.7. Örnek Metin 7 : Ezberleri Bozan Bir Türkiye İnşa Ediyoruz	68
VI.8. Örnek Metin 8 : Cumhuriyetin Kazanımlarına Sahip Çıkıyoruz	70
VI.9. Örnek Metin 9 : Ak Parti'nin Bütün Dosyaları AK AK.....	72
VI.10. Örnek Metin 10 : Başbakan Erdoğan	74
BÖLÜM VII. SİYASİ METİNLERİN ÇEVİRİ SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR.....	76
VII.1. Dilbilimsel ve Kültürel Açıdan Karşılaşılan Sorunlar	77
VII.2. Siyasi Kurumlardaki Farklılıklar	79
SONUÇ VE ÖNERİLER	84
KAYNAKÇA.....	90

GİRİŞ

Ülkemizde son yıllarda basın yayın organlarının gelişmesiyle, dış ilişkilerin güçlenmesiyle siyasi metinlerin çevirisi önem kazanmıştır. Karmaşık yapıdaki bu tür metinlerin oluşturulması çeşitli evrelerden geçmekte ve özel uzmanlar tarafından hazırlanmaktadır. İşte bu noktada çevirmenlerin önemi artmaktadır. Çünkü çevirmen sadece bir dil aktarıcısı değil iletiyi hedef dile dönüştüren kişidir.

Bu tez çalışmasında çevirmenin karşılaşacağı sorunlardan ve çözüm yollarından bahsetmeden önce siyasi metinlerin nasıl, ne amaçla, kimler tarafından oluşturulduğu, dilbilimde hangi kategoride yer aldığı ve zaman içinde değişen bakış açıları incelenmiştir.

Çeviri var olduğundan beri çevirmenler arasında her zaman çeviri olanaklıdır ya da çeviri olanaklı değildir tartışması süre gelmiştir. Çevrilebilirlik ya da çevrilemezlik görüşleri doğrultusunda birçok farklı bakış açısı oluşmuş ortaya farklı kuramlar ve çözüm önerileri çıkmıştır.

Tez çalışmasında yol göstermesi açısından Fransız dilbilimci ve çevirmen George Mounin'in "çeviri olanaklıdır" görüşü temel alınarak siyasi metinler, çevrilebilirlik ilkesine göre incelenmiş ve bu doğrultuda çözüm önerileri sunulmuştur.

Kuramsal açıdan bu metinlerin nasıl değerlendirildiği, karşılaşılan sorunlar ve bunların olası çözümleri ele alınmıştır. Kuramsal veriler göz önünde bulundurularak Fransızcadan Türkçeye/ Türkçeden Fransızcaya çeviriler yapılarak uygulama çalışması yapılmıştır.

Metin dilbilimin önem kazanmasıyla metinlerin sadece sözcüklerden meydana gelmediği tarihsel, kültürel, ideolojik özelliklerin, göz önünde bulundurulması gereken bir iletisi, bir amacı olan, metinler olduğu kabul görmeye başlamıştır. Bu doğrultuda Karl Bühler'in (1934) dil kuramı çalışmasıyla dilde üç işlev belirlemiştir. Bunlar betimleme

işlevi, anlatım işlevi, çağrı işlevidir. Siyasi metinlerin içinde bulunduğu çağrı metinleri seslenme işlevine girmektedir.

Roman Jakobson (1960), K. Bühler'den esinlenerek bildirişim adı altında altı öge belirlemiştir. Bu öğelerden alıcı odaklı işlev siyasi metinleri inceleyen bölüm olmuştur.

80'li yıllarda metin ana türlerinin belirlenmesiyle işlemsel metin ana türü adı altında anılmaya başlanan siyasi metinler; gelecek ve umuda yönelik, gücünü sloganlardan, deyimlerden, şiirlerden, özlü sözlerden alan tamamen kültürel, tarihsel ve ideolojik odaklı metinler olduğu belirtilmiştir.

Örnek oluşturması amacıyla şu anda Fransa Cumhurbaşkanı olan Nicolas Sarkozy nin 2002 de Versailles Sarayın da yaptığı konuşmanın Pascal Marchand tarafından lexicometri aracılığıyla yapılan sonuçlar ile AKP nin Genel Başkanı Recep Tayip Erdoğan'ın yaptığı konuşmanın Hatice Çubukçu tarafından hazırlanan *Seçmen Nasıl Yönlendirildi?* adlı makalesi bu çalışmada temel veri olarak ele alınmıştır.

Bu incelemeler sonucunda ifade edilen her bir sözcüğün, kullanıldığı cümlede belli bir amaca yönelik olduğu saptanmıştır. İletişim uzmanlarınca hazırlanan bu metinlerdeki sözcük sayılarının bile planlı olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada siyasi metinlerin kuramsal açıdan incelenmesinin ardından Fransızca ve Türkçe iki siyasi metnin oluşumu, yapısı, nasıl meydana geldiği üzerinde durulmuş ve karşılaşılan sorunlar örnekler üzerinde gösterilmiştir. Sonuç olarak Nicolas Sarkozy'nin ve Recep Tayip Erdoğan'ın çeşitli alanlarda yaptıkları konuşma metinlerinin çevirisi yapılarak uygulama çalışması gerçekleştirilmiştir.

Soyut dil kullanımının ağır olduğu bu metinlerin çevirisinde farklı yapıdaki özelliklerden dolayı çevirmenin işi zorlaşmaktadır. Kültür ve değer yargısını içeren bu

metinleri özellikle Türkçeden Fransızcaya aktarıırken çevirmenin, batının zihinsel ve siyasi gelişimi içinde yer almamış olan dilsel, kavramsal ve yapısal bakımdan farklı olan Türk metinlerini çevirirken bazı olguları göz önünde bulundurmak zorunda olduğu vurgulanmıştır.

Siyaset dilinden oluşan konuşmalar, metinler, propagandalar, reklâmlar, söylevler, çevirmeni metin türü, dilbilimsel, kültürel, sosyal ve tarihsel açıdan zorladığı tespit edilmiştir.

Ancak bu tez çalışmasında, tüm bu zorluklara rağmen çevirmenin tamamen çaresiz olmadığı vurgulanmıştır. Her farklı durum karşısında çevirmenin çevirilebilirlik ilkesi adı altında eşdeğerlik ya da yeterlilik kavramlarını göz önünde bulundurarak farklı çözüm yolları üreterek işlevsel bir karşılık bulabileceği belirtilmiştir.

Çevirmen her iki dili, kültürü, toplumu ve gerekirse tarihini iyi bilmesinin yanında bu tür metinleri nasıl ve ne amaçla oluşturulduğunu, var olan sorunları (dilbilimsel, kültürel vb.) çok iyi bilmesi gerektiği ve sadece bir dil aktarıcısı değil iletiyi yeniden oluşturan bir kişi olduğu vurgulanmıştır.

BÖLÜM I. ÇEVİRİ VE ÇEVİRİ TARİHİ

Küreselleşen ve coğrafi sınırların yok olduğu, sanallaştığı 21.yüzyılda artık sadece yakın çevremizden, bölgemizden değil, dünyanın en ücra köşesinde meydana gelen olaylardan anında haberdar oluyor ve bu olaylardan olumlu veya olumsuz bir şekilde mutlaka etkileniyoruz.

Yirmi birinci yüzyılda küreselleşmenin önem kazanmasıyla artık yalnızca ülkemizden değil tüm dünyadan her an haberdar oluyoruz. Medya, daha doğrusu iletişim araçları aracılığıyla bizlere kadar ulaşan haberlerle sadece kendi kültürümüzü değil farklı kültürleri de tanıyor, en azından o kültürler hakkında da bilgi sahibi oluyoruz. Bu durum ise kültürün bir parçası olan dil aracılığı ile gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bizler artık sadece kendi kültürümüzle değil diğer kültürlerle de iç içe yaşamakta ve sürekli iletişim halinde bulunmaktayız. İletişimin sağlıklı olmasını sağlayan büyük oranda çeviri etkinlikleridir. Bu nedenle çeviri, başlı başına önemli bir etkinlik olarak karşımıza çıkmakta ve kültürlerarası etkileşimde önemli bir yer tutmaktadır.

Basın yayın organlarının gelişmesiyle birlikte dünyada ilgi alanımıza giren herşeyle muhatap oluyor, buna bağlı olarak dil üzerinde değişik kültürlerle iletişime giriyoruz. Böylece artık sadece kendi dilimizle, kültürümüzle iç içe değil farklı kültürlerin insanlarıyla iletişim halindeyiz bu iletişimi sağlayan ise çeviridir.

Çeviri etkinliğinin tarihi en az insanlık tarihi kadar eskidir. Çünkü çeviri etkinliği, farklı kültür ve dillerin ortaya çıkışı ve bu kültürlerin karşılaştıkları ilk günden

itibaren başlamıştır. Günümüze kadar, kısıtlı iletişim ortamlarından dolayı pek gündeme getirilmeyen ama önemi her zaman bilinen çeviri, iletişimin bu kadar hızla yaygınlaştığı bu dönemde, hemen her alanda başvurulan bir araç aynı zaman da bilim dünyası tarafından en genç bilim dallarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Çeviri etkinliğinin tarihçesi çok eski olmasına rağmen çeviri uygulamaları, yazılı metinlerin ortaya çıkışı yani yazının icadı ile başlamıştır. İlk yazılı metinler olarak bilinen MÖ 4000 yıllarında Mezopotamya’da Sümerlerin çivi yazısını kullanmalarının ardından Mısır ve Çin alfabelerinin ortaya çıkmasıyla, doğal olarak, çeviri de gündeme gelmiştir. “Fenikelilerin MÖ 1000 yıllarında alfabeyi geliştirmesiyle Yunanca, İbranice ve Arapça Alfabeleri doğmuştur. Yunancadan türeyen Latin alfabesi sayesinde de diller zenginleşmiş ve bilimin daha hızlı yayılması sağlanmıştır.” (Deliles ve Woodsworth, 1995:7, aktaran Aksoy, 2002: 14)

Cicero (İÖ 106 – 43), ilk çağın ünlü çevirmeni olarak kabul edilmiş, Hieronymus’da (348–420), Kutsal Kitap’ın Latinceye çevirisiyle çeviriye farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. Cicero, anlamın özgürce aktarımını, Hieronymus ise Kutsal Kitap için sözcüğü sözcüğüne çevirinin, din dışı metinlerde ise anlam çevirisinin uygun olacağını savunmuştur. (Bkz. Akşit Göktürk, 2004: 18)

Yıllar boyunca çeviride hangi yöntemin kullanılması gerektiği savunulmuştur. Birçok çevirmen, Cicero’nun *ut interpretes* olarak adlandırdığı sözcüğü sözcüğüne çeviriyi ya da *ut orator* özgür anlam çevirisini yöntem olarak benimsemiştir.

On beşinci yüzyılda matbaanın bulunmasıyla çeviri çalışmaları hız kazanmış, çeviri adına kuram oluşturulmaya başlanmıştır. Fransız düşünür Etienne Dolet(1509–46) çeviride ilk kuram oluşturanlardandır. Fransız Rönesans'ı üzerinde büyük etkisi olan Dolet'in çeviri kararı onun ölümüne sebep olmuştur. İngiltere'de William Tyndale (1494–1536) ve Almanya'da Martin Luther (1483–1546) gibi Fransız düşünür Etienne Dolet(1509–46) İncili Fransızcaya çevirmiştir. Bu çeviriyi yaparken Hıristiyan dininin değerlerini ve düşüncelerini desteklemeyen ve dine karşı gibi görünen yazıları tepki çekmiştir. Roma Katolik Kilisesi kendi inancına uymayan yazıları ya yasaklamış ya da sansürlemiştir. 1546 yılında Sorbonne Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dolet'i Platonun Diyaloglar adlı eserindeki çeviride 'ölümden sonra yaşam yoktur' ibaresini eklemesi nedeniyle onu ölümü mahkûm etmiştir. (Eser, 2007:4)

On dokuzuncu yüzyıl başında Alman düşünürü Friedrich Schleiermacher (1768–1834), Berlin'de Kraliyet Akademisi'nde okuduğu Çevirinin Değişik Yöntemleri Üstüne adlı çalışmasında metnin türü ile uygulanacak yönteme dikkat çekmiştir. Schleiermacher'in düşüncelerinin, çeviri kuramının gelişmesine önemli katkısı olmuştur. Çevirmenlik ile dilmaçlık eylemlerini yeniden tanımlayıp ilk olarak çeviribilim kavramını kullanan kişi Schleiermacher'dir. (bkz. Göktürk, 2004: 19)

İkinci dünya savaşına kadar çeviride sözcüğü sözcüğüne mi yoksa özgür çevri mi tartışması devam etmiştir. Daha sonra, bilimsel anlayışta öznellik yerini nesnellığe bırakmış, İnsan Bilimleri de dâhil her bilim dalında nesnellığı yakalamak için öznellik göz

ardı edilmeye başlanmıştır. Bu durum, toplum bilim, ruhbilim, felsefe ve dil konularında aşırı kuralcı ve dizgeci kuralların benimsenmesine neden olmuştur. Böyle bir zamanda ortaya çıkan dilbilim, çeviriyi kendi ölçütleriyle ele almıştır. “Oysaki çeviri, nesnel olduğu kadar öznel ve ekinsel farklılıkları da göz önünde bulundurmaya zorundadır.” (Yazıcı, 2005: 75)

Bilim ve teknik alanındaki ilerlemeler, iletişim araçlarının gelişmesi ve kitle iletişiminin yaygınlaşması, çevirinin kutsal ve yazınsal metinlerle sınırlı olmadığını, artık her alanda (tıp, hukuk, ekonomi) çevirinin önemli olduğu göstermiştir. Çeviri mekanik bir iletişim aracı olmayıp yaratıcı bir eylem olduğu ve sıradan bir işlem olmayıp diğer bilim dalları arasında yer alması gerektiği 1960 yıllardan sonra yapılan çalışmalarla kabullenilmiştir.

1964 yılında *Towards a Science of Translating* adlı çalışmasıyla Eugene Nida çeviriyi bilim olarak değerlendiren ilk kişilerden biridir. Daha sonra 1972 yılında James Holmes’un Kopenhag Uygulamalı Dilbilim Kongresinde sunduğu bildirisiyle çeviribilimin diğer bilim dalları gibi uygulamalı ve kuramsal bir bilim dalı olarak ele alınması gerektiğini savunmuştur. Çeviriyi bilimsel açıdan ele alan bu tür çalışmalar günümüze kadar devam etmiş, çeviri geleneksel anlayıştan çıkmış modern açıdan ele alınmaya başlanmıştır. Çeviriye olan bakış açısı değiştikçe çevirmenlerin üstlendikleri roller de değişmiştir.

Geleneksel anlayışa göre; “Bir dilden diğerine aktaran kişi olarak görülen çevirmen eğitimini tamamladıktan sonra serbest çalışan statüsünde bir firmada, bir yayın evinde, dilini kullanabilecek bir sekreter olarak veya bir makamın mensubu olarak çalışmaya başlar.”(Amman, 2008: 17) Yapılan bilimsel çalışmalarla bu anlayış terkedilmiş bunun yerine çevirmenin rolü yeniden belirlenmiştir.

Çağımızda çevirinin bilim olarak ele alınması çevirmenin edinmesi gereken yükümlülükleri arttırmıştır. Piyasada artık mütercimler veya tercümanlar aranmamaktadır. Günümüzde çevirmenlerden; el kitabı, kullanma talimatları gibi metinleri çevirebilen teknik metin yazarı olmaları istenmektedir. Amman’a (2008: 24) göre çevirmenlerden ürünlerine ilişkin bilgileri net sunması, bölgesel danışman olarak belli bir ülke veya kent ile ilgili geniş bilgiye sahip olmasını, uluslararası görüşmelerde faaliyet gösteren dış ticaret uzmanı olmasını beklemektedir. Ayrıca çevirmenlerin kendisine öğretilen ve istenilenlerle yetinmemesi güncel olaylara açık olması, okudukları karşısında bir fikir oluşturması ve tavır alması, teknik araçları kullanmayı bilmesi, kütüphane çalışmalarını, bibliyografya çalışmalarını, yazılı kaynakları kullanma ve alıntılar yapma gibi bilimsel çalışmayı bilmesi gerekmektedir.

Günümüzde çeviri sadece bir aktarım olarak değerlendirmemektedir. Çeviri olgusu, toplumbilimsel, tarihsel, kültürel açıdan ele alınmaya başlanmıştır. Metinlerin özellikleri, ait oldukları kültür, hangi amaçla çevrildikleri ve bunları incelerken hangi verilere dayandırıldığı önemli hale gelmiştir.

Rıfat (2004: 17) günümüzde Fransa'daki çeviri çalışmalarına yön veren en önemli Fransız çeviri kuramcılardan biri olarak Antoine Berman' dikkat çeker. Ona göre Berman çeviri adına yapılan bu geniş çalışmaları geleneksel söylem, nesnel söylem ve genel söylemler olarak adlandırmıştır. Berman'a göre (Rıfat: 2004:18) geleneksel söylem içinde yer alanlar, kuramdan söz etmeyi hiç sevmezler ve kendilerini sezgileri güçlü, sanatçılar olarak görürler. Bu tür çeviri yapan çevirmenler arasında bir tutarsızlık olduğunu belirten Berman bu söylemlerin kimi kez çözümleyici kimi kez betimleyici, buyurucu, spekülasyona dayalı olduğunu vurgulamakta ve sözü yansıtmak isteyenlerle anlamı yansıtmak isteyenlerin bir uyuşmazlık oluşturduğunu belirtmektedir. (bkz. Rıfat, 2004: 17)

Nesnel söylemler de ise çeviri, dilbilim, yazınbilim ve karşılaştırmalı yazın içinde ele alınmaktadır. Jakobson, Catford ve Nida'nın çalışmalarına dikkat çeken Berman, dilbiliminin, çevirinin yazılı ve metinsel, kültürel, tarihsel boyutunun göz ardı ettiğini savunmaktadır. Yazınbiliminin çeviriyi bir üstmetin olarak gördüğünü ve dilsel boyutun ihmal edildiğini belirtmektedir. Karşılaştırmalı alan ise çeviriyi metinlerin etkileşim alanı olarak görmektedir. (bkz. Rıfat, 2004: 18)

Berman genel söylemleri iki temele dayandırmaktadır. Bunlar anlamın yorumbilimi ve dilbilimdir. Burada kuramcılar ve uygulamacıların arasındaki kopukluktan ve söz konusu kuramların çevirinin, çoğul, ayrışık ve birleştirilemez özelliğinin göz ardı edilmesinden bahsetmektedir.

Çeviri eleştirisi ve kuramı üstüne yaptığı özgün çalışmalarla çeviribilimin gelişmesini sağlayan Berman'ın yaptığı bu bölümler çeviriye farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Çeviriye farklı bir bakış açısı getiren diğer bir kişi Fransız dilbilimcisi George Mounin (1910–1993) çeviri sorunlarına yeni bir bakış açısı getirmiştir. Çeviri çalışmalarında var olan *çevrilebilir* veya *çevrilemez* ilkelerinden çevrilebilirlik ilkesini savunmuştur. Les Belles Infideles (Sadık olmayan güzel çeviriler 1955) adlı çalışmasında Mounin, çevirmenlerin henüz çalışmaya koyulmadan önce elini kolunu bağlayan hastalığı yani kuramsal olarak olanaksız bir işe giriştikleri kanısını yani *çevrilemezlik* kanısını yok etmeyi amaçladıklarını belirtmektedir. Çevirinin kuramsal açıdan olanaksızlığını destekleyen görüşlere karşı çıkarak çeviriye karşı olan tartışmacı, tarihsel ve kuramsal nitelikli çalışmaları incelemiştir. Bu çalışmalar sonucunda çevirinin günümüzde gerekli olduğunu savunmuş çevirinin olanaklı olduğunu belirtmiştir; anlamsal, biçimbilimsel, sesbilgisel ve biçimsel boyutla ilgili çeviri karşıtı görüşleri çürütmüştür. Ona göre anlam çevirinin karşısında aşılmaz engeller çıkarmayacaktır, dile özgü dilsel yapılar belli bir anlam değeri olsa da çevrilebilecektir. (bkz. Rıfat, 2008: 188)

Bu tez çalışmasının konusu olarak ele alınan siyasi metinler günümüze kadar yapılan bu farklı bakış açıları içinde farklı gruplandırmalar adı altında anılmıştır. Her metin türü gibi bu alanda çeşitlilikler görülmüş, farklı yorumlar yapılmıştır.

BÖLÜM II. METİN TÜRÜ OLARAK ÇEVİRİ

Çeviri sürecinde çevirmen, bazı verileri göz önünde bulundurmak zorundadır. Kaynak metni erek metne aktarırken yazarın vermek istediği iletiyi, etkiyi, amacı göz önünde bulundurmalıdır. Bu işlem gerçekleştirilirken çeviriyi sadece sözcük veya kavram olarak değil bir bütün bir metin olarak algılanmalıdır. Bu yüzden metin dilbilim alanında yapılan çalışmalar doğrultusunda bu tez çalışmasının konusu olan siyasi metinlerin nasıl değerlendirileceği ve hangi açıdan ele almak gerektiği incelenecektir.

II.1 Metin- Ana Türleri

Çeviride dilbilim çalışmalarının ağırlıklı olduğu dönemde metin dilbilim önem kazanmıştır. “Çeviri biriminin sözcükten metne kaydığı bu görüşe göre metin, tek başına sözcüklerden oluşan bir yapı olmak yerine, belirli bir işlevle iletişim sağlamayı amaçlayan bir varlık olarak nitelendirilebilir.” (Lefevere, aktaran Aksoy, 2002: 24)

Metin dilbilim, çeviri esnasında karşılaşılan problemlere çözüm getirmeye çalışarak çeviri sürecini işlevselleştirmektedir. Metin içinde sadece sıralanmış dilbilgisel ve sözcüksel unsurlar olmadığı metin içinde karmaşık çok yönlü, birçok bileşkenin olduğu, iç ve dış etmenlerin yer aldığı bir yapı olduğu kabul edilmiştir.

Metin dilbilimi açısından ilk çalışmayı C.K. Ogden ile I. A. Richard’ın 1923 yılında *The Meaning of Meaning* (Anlamın Anlamı) adlı yapıtta görülmektedir. Burada dilin beş temel işlevi şu şekilde sıralanıyor:

“Belli bir anlama yapılan göndermenin simgeleştirilmesi, dinleyiciye yönelik tutumun açığa vurulması, göndergeye yönelik tutumun açığa vurulması,

amaçlanan etkinin uyandırılması, anlama yapılan göndermenin desteklenmesi.”(Göktürk, 2004: 23)

Akşit Göktürk ‘Çeviri: Dillerin Dili’ adlı kitabında bu işlevleri şu şekilde değerlendirmektedir. “Birinci işlevi nesnel bir anlamının dilsel simgelerle betimlenmesi olarak gören yazarlar "simgesel kullanım" dedikleri bu tür kullanımın daha çok bilimsel nitelikli metinleri oluşturduğunu, bu tür kullanımda sözcelerin doğruluk, yanlışlık, gerçeklik gibi ölçütlere vurularak kavrandığını belirtirler. Ayırdıkları ikinci tür kullanım, geri kalan dört işlevin hepsini kapsayabilen "duygusal" ya da "uyarıcı" kullanımdır. Bu tür dil kullanımıyla oluşan metinlerde, alıcıda uyandırılan tepkinin niteliği önem taşır. Sözgelisi, sanat metinlerinin oluşmasında bu tür kullanım ağır basar. ” (Göktürk, 2004: 24)

1934’ te ise çeviri çalışmalarının metin dilbilimiyle bağdaştırılması Karl Bühler’in Dil Kuramı (Die Sprachtheorie) adlı çalışmasıyla devam etmiştir. Bühler dilde başlıca üç işlev olduğunu belirtmektedir. Dilin birinci işlevi "betimleme işlevi", ikincisi "anlatım işlevi", üçüncüsü "seslenme işlevi"dir.

Bu işlevlerden birincisi gerçek dünyadaki nesnel durumlarla, bu durumlar arasındaki ilişkilerle ilgilidir. Tıpkı Ogden ile Richard’ın bölümlenmesindeki birinci işlevi gibi. Bühler’e göre bu betimleme, tanımlama, gösterme işlevi, birkaç ünlem sözü dışında, her iletinin temelinde vardır. Anlatım işlevi ise doğrudan doğruya iletinin göndericisiyle, yazarla ilgilidir. Onun duygularının, düşüncelerinin dışı vurumu olduğundan, öznel bir damga taşır. Seslenme işlevi, iletinin alıcısına yöneliktir, alıcıyı belli bir edime, tepkiye, davranışa dürtmeyi amaçlar. (Göktürk, 2004: 24)

Daha sonra bunlara ek olarak Roman Jakobson, dilsel iletişim işlevleri genişleterek farklı bir bakış açısı getirmiştir.

II. 2. Roman Jakobson ve Dilsel İletişim İşlevi

Yapısal dilbilimin oluşmasına katkıda bulunmuş olan Roman Jakobson (1896 – 1982) K. Bühler’den esinlenerek incelediği *bildirişim* konusuna ilişkin metnin işlevlerini

altı ögede gruplandırmıştır. Bu çalışmanın konusu olan *Çağrı Metinleri* bu ögelerden biri olup ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Metinlerin temel özelliklerini anlamak için Jakobson'un yazılı ve sözlü iletişiminin gerçekleşmesi için belirlediği altı temel ögeyi inceleyelim.

Gönderge		
Konuşucu	İleti	Alıcı
Kanal		
Kod		

Roman Jakobson, dilsel bildirişimin gerçekleşmesi için gerekli olan etmenleri yukarıdaki gibi altıya indirgemmiştir. Ancak iletişimin gerçekleşmesinde iletinin konuşucudan alıcıya aktarılmasında bu etmenler bu şekilde yalın ve tek düze değildir. Duruma göre söz konusu ögelerden biri ağır basabilir. Böylece metnin işlevi çeşitlenir ve bu işlevlerden biri diğerlerine göre ağır basar. Bu metinlerin değerlendirilmesi için Jakobson, dilsel bildirişimin gerçekleşmesi için oluşturduğu bu etmenlerin işlevlerini ortaya çıkarmıştır.

Contexe		
(référentielle)		
Destinatuer	Message	Destinataire
(expressive)	(poétique)	(conative)
Contact		
(phatique)		
Code		
(méta-linguistique)		

Gönderge (référentielle) işlevi, doğal dilin kullanıldığı iletişim biçiminde her zaman dil-dışı gerçekliğe gönderme yapar. İletişimde bulunan konuşucu ve alıcı iletişimi sağlayabilmek için dil dışı gerçeklikleri biçimlendiren sözcükleri kullanır. Dilsel iletişimde gönderge, üzerinde konuşulan konu anlamına gelir. Bu işlev, dilin gönderge ya da düz anlama yönelik iletişim işlevidir. Bu işlev dilin bilgi verme işlevidir. Kullanım kılavuzları, bilimsel bildiriler, kısa not ve özetler, raporlar bu duruma örnektir.

Anlatım (expressive) işlevi, ileti ile konuşucu arasındaki ilişkileri ve konuşucunun kendi iletisine karşı davranışını, tutumunu belirtir. Konuşucu tarafından gelen her ileti ondan izler taşır. Konuşucu iletişimde bulunurken, göndergenin niteliğine ilişkin düşüncelerini söyler ancak bu göndergede iyi, kötü, güzel, çirkin, estetik, etik gibi tutumlar olabilir. Mektuplar, betimlemeler ve alıntılar, lirik şiir, eleştiri değerlendirmeleri anlatım işleviyle yüklü olan metinlerdir.

Çağrı (conative) işlevi, bildiri dinleyici üstünde odaklaştığında bir seslenme veya buyruk söz konusu olduğunda bu işlev gerçekleşir. Bu iletişimin amacı, alıcıda bir tepki ve davranışında bir değişiklik yaratmaktır. Alıcıya seslenirken, örtülü ya da belirtik olarak amaç, ondan bir şey istemektir. Verilen ileti alıcının aklına ya da duygusuna hitap edebilir.

Bu işlev söz konusu olduğunda nesnel, öznel, bilisel, duygusal gibi gönderge ve anlatım işlevleri birbirinden ayrılır. Bu işlev özellikle reklâmcılıkta, el ilanlarında, genelgelerde ve bu tezde incelenecek olan siyasi söylevlerde karşımıza çıkar. Çağrı işlevi, emir, 2. kişi adları SEN\SİZ, soru sorma, sorgulama gibi öğeleri ve kimi noktalama işaretlerini (!, ?) içerir.

İlişki (phatique) işlevi, kanala yönelik bu işlev konuşucu ve alıcı arasında iletişimin kurulmasını ve sürdürülmesini amaçlar. R. Jakobson, iletişimin kurulmasına, sürdürülmesine, kesilmesine, çevrimin sürüp sürmediğini denetlemeye yarayan göstergeleri ayırır. Telefondaki **alo, beni duyuyor musunuz?** gibi giriş ifadeleri hem iletişimi sürdürmeye yarar hem de ikinci dereceden çağrı işlevini oluşturur. Bu işlev tüm ilişki işlevlerinde önemli bir yer tutar. Ayinler, biçimsel kurallar, törenler, uzun nutuklar bu tür içindedir.

Üst-dil (meta-linguistique) işlevi, konuşucunun, kullandığı dil üstüne bilgi verdiği, onun bir ögesini açıkladığı durumlarda gerçekleşen bir işlevdir. Örneğin: ‘ Yazı, sözlü bildirişim aracı dili görsel ve tek boyutlu bir düzen içinde sunan, uzaktan bildirişim sağlamak, bildirilerin yitip gitmesini önlemek, vb. amaçlarla kullanılan bir düzgülü’ (Vardar, 2001: 82) tümcesine üst-dil egemendir. Bu işlev, alıcın anlayamayacağı düşünülen göstergelerin anlamını belirtmeye yöneliktir. Bilimsel metinlerde, öğretici amaçlı konuşmalarda bu işlev hâkimdir.

Sanat (poétique) işlevi, bu işlev iletinin kendisiyle ilgilenir, her türlü dilsel bulgu ya da dilin gücül deneyim biçimini yazında, şarkıda, reklam metinlerinde ve dili kullanan tüm bireylerde bulur. Dilin bir özellik, bir biçem, bir farklılık ortaya koyma biçimi söz konusudur.

Birçok eleştiriye rağmen Jakobson’un bu çalışması dilbilim çalışmalarına yön vermiştir. Bu özelliklerin aynı anda bir metinde olabileceğini belirterek yaygın bildirişim kuramlarının geçersizliğini sağlamıştır. Dilsel işlevlerin gerçekleşirken konuşucunun bu işlevlerden birinden diğerine geçtiğini belirterek anlamın, konuşucunun, alıcının nasıl biçimlendiğini göstermiştir.

Metnin sadece dilbilgisinden oluşan bir yapı değil iletişim görevi olduğunu belirten dilbilimci Katharina Reis, 1970’li ve 1980’li yıllarda metin ana-türleri oluşturarak yeni bir bakış açısı getirmiştir ve doğrudan kaynak metnin kendisini ölçüt almıştır.

Reiss’ın bilgilendirici olarak adlandırdığı metinler nesnel durumların, olayların, olguların betimlemesiyle ilgilidir. Bu ana-tür kapsamına haber, öğretici yazı, gözlem ya da düşünce yazısı, yasa, yönetmelik, sözleşme, her türlü kılavuz, başvuru, danışma, bilimsel ya da teknik inceleme metinleri girer. Bu metinlerin ortak özelliği, yaşamla ilgili bilgi sunmaları, dünyayı betimlemeleridir. Bunların çevirisinde ilettikleri bilginin niteliğini korumak bu bilginin çeviri dilinde somut bir biçimde anlaşılmasını gözetmek önemlidir. Bunu anlaşılabilirliği sağlamak için Reiss, çevirmenin yerine göre açıklayıcı deyişlere, açıklamalara da başvurabileceğini çünkü bu metinlerin ayırıcı özelliği, biçimsel dil yapılarından daha çok, içeriksel bildirimler olduğunu vurgulamaktadır. (bkz. Göktürk, 2004: 26)

Anlatımcı metin ana-türü ise, göndericinin dili yaratıcı bir doğrultuda kullanması sonucu oluşmuş ürünleri kapsar. Bu tür metinde dil, özgün bir düzenlenişle, içeriğini ya da göndergesini kendisi oluşturur, her zaman dil dışı dünyada bir göndergeye yönelik olmak zorunda olmadığını belirten Reiss metnin böylesi dil aracılığıyla, daha hiç bulgulanmamış, adlandırılmamış türden yaşantıları da çağrışımsal bir anlam örgüsüyle okura iletmeyi amaçladığını belirtiyor. Bir roman, bir şiir bu niteliktedir. (Göktürk, 2004: 27)

İşlemsel ana-tür kapsamına ise, reklam, propaganda, tanıtma, vaaz ve bu tez çalışmasının konusu olan seçim konuşmaları bu alana girer. Bu tür metnin ayırıcı özelliği, bütünüyle alıcıyı belli bir davranışa yöneltmek amacını gütmesidir. Başka bir deyişle dünyayı değiştirmeye yönelik metinlerdir bunlar. Belli değer ölçülerini bakış biçimleri

yaklaşımları, eğilimleri dile getirerek, bir tepki, bir eylem uyandırmak isterler. Gerçekte böyle metinlerin çevirisinde göz önünde tutulması gereken nokta, kaynak dilin alıcısında uyandırılmak istenen tepkinin çeviri dil alıcısında da uyandırılabilmesidir. Çevirmen, gerek içerikte gerekse dil düzenlenişinde bu sonucu sağlayacak değişiklikleri yapabilir. Önemli olan, iletinin çeviri dil alıcısına kaynak dildeki çarpıcılığıyla ulaşmasıdır. (Bkz. Göktürk, 2004: 27–28)

Göktürk (2004), çok az metnin tek bir işlevle sınırlı olduğunu çoğu zaman her metnin, betimleyici, anlatımsal ya da işlevsel bir etkisinin olduğunu vurgulamaktadır.

Kültürler arası bildirişimde metin türü kavramını ilk gündeme getiren ve bildirişimin sözcük ya da tümce düzeyinden çok metin düzeyinde ele alınması sağlayan Katherina Reiss'in bu değerlendirmeleri karmaşık yapıdaki siyasi metinlerin bütününe kapsamaktadır. Siyasi metinler tek yönlü, tek anlamlı metinler değil aksine içinde bir çok metin türünü barındıran metin türleridir. Bu doğrultuda siyasi metinlerin oluşumunu, yapısını, özelliklerine bir sonraki bölümde değinilmiştir

BÖLÜM III. SİYASİ SÖYLEM

Tez çalışmasının araştırma konusu olan siyasi çağrı metinlerinin çevirisini incelemeden önce siyasi metinlerin ne olduğunu, ne amaçla, nasıl oluşturulduklarını incelemek çeviri sürecini kolaylaştıracaktır.

Siyasi partilerin ideolojilerine, toplumların tarihine ve kültürel özelliklerine göre biçimlenen ve politik aktörler tarafından üretilen politika söylemleri, uzun dönemde oy sayısı ile alınacak bir geri bildirme yönelik olarak tek yönlü anlatı içeren metinlerdir. “Bu metinlerin amacı, toplumda kendileriyle aynı görüşü paylaşan kesimin beğenisini sürdürmek, kararsız olan kitleyi etkileyerek kendi yönlerine çekmek, karşıt yığın ya da yığınlardan olabildiğince güç toplamaktır” (Ilgın, 1996).

Partiler için güç toplamanın amacı ve aracı olan siyasal iktidarı elde etme, ilgili kitlelerin onu kullanma yoluyla kendi görüşlerini ve çıkarlarını gerçekleştirmelerine olanak sağlayabileceği gibi bu gücü salt bir çıkar çatışması veya iktidar çabası olarak tanımlamanın sınırlarını daraltmak olacağını düşünen bilim insanları, politikanın amacının her şeyden önce toplumda bütünlüğü sağlamak özel çıkarlara karşı koyarak genel yararı ve insanların ortak iyiliğini gerçekleştirmek olarak açıklarlar. (Bkz. 19 Mayıs Almanya Atatürkçü Düşünce Derneği Yay, aktaran, Çubukcu,2007:7)

Seçim döneminde partiler, *yaymacılar* (propaganda) yoluyla, halkı neyin iyi neyin kötü olduğuna, neyin doğru yanlış, neyin kendilerine göre doğru olduğuna ve buna insanlar inandırmaya çalışırlar, bunu yaparken de çok etkili bir dil kullanmak zorundadırlar.

2007 Genel Seçimlerinde Seçmen Nasıl Yönlendirildi? Adlı makalesinde Hatice Çubukcu (2009) bu konuyu işlemiş ve seçmenin yönlendirilmesinde önemli olan stratejiler hakkında yapılan çalışmaları derlemiştir.

Yirmi birinci yüzyılda kitle iletişim araçlarının hızlı bir şekilde yaygınlaşması, kitle iletişim araçlarının büyümesi ve güçlenmesiyle daha fazla geniş gruplar politik söylemlerin etkisinde kalmakta ya da kendileri politika söylemleri üzerinde etki yaratmaktadırlar. İktidarın ya da muhalefetin yaptıkları şeyler hakkındaki görüşlerini ileterek, sorgulayarak, siyasi eylemlere katılarak, televizyonda seçim propagandalarını izleyerek, telefon\internet aracılığıyla TV stüdyolarında ya da radyolardaki programlara katılarak politik görüşlerini belirtmesiyle etkili olmaktadır. “Tüm bu süreç sonunda kendisine yöneltilen politika söylemlerine karşı toplumun *geri bildiri*mi niteliğinde olan oylar ise ülkenin belli sürede nasıl yönetileceğinin temel belirleyicisi olmaktadır” (Çubukçu: 2009:389)

Bu doğrultuda siyasi metinler oluşturulurken planlı, sistemli, belli bir amaca yönelik, konuşmacının hedeflerini, düşüncelerini iyi bir şekilde belirten kapsamlı metinler olmak zorundadır.

III.1 Siyasi Söylemlerde İkna Stratejileri

Türkiye de seçim döneminde yapılan propagandaları inceleyen ve bunlar hakkında bilimsel bir çalışma oluşturan özel bir kurum bulunmamaktadır. Bu konu üzerine yazılmış birkaç makale bu tez çalışmasında yol gösterici olacaktır.

Amerika Birleşik Devletlerinde 1937 yılında kurulan Propaganda Çözümleme Enstitüsü (IPA), halkı politik propaganda konusunda eğitmeyi, böylece bireyleri politika söylemine karşı bilinç ve eleştirisel düşünce geliştirerek güdümleyici politik söylemlerden korunmayı öğrenmelerini araştırmaktadır.

IPA'nın parti programları konusundaki değerlendirmesini şu şekilde özetlenmektedir:

Olumsuz Adlandırma (negative name calling): Olumsuz anlam yüklü sözcüklerin muhalif partiler ya da kişiler için kullanması, diğer partilere olumsuz değer yükleme.

Parlak Genellemeler (*glittering generalities*) : Kendi partisi adına her şeyin iyi olduğunu söylemek, kendi partisini yüceltmek, olumlu değer yüklemek.

Olguları kendi görüşü doğrultusunda yorumlama (*transfer*) : Kendisiyle ilgili hoş gitmeyecek olguların olumsuz etkilerinin azaltılması ya da diğer grubun olumlu yanlarının göz ardı edilmesi için gerçeklerin saptırılması ya da farklı biçimde yapılandırılması.

Sanal bağlantı oluşturma (*false connections*): Halkın psikolojisini etkilemek amacıyla dinsel, ulusal, etik ve etnik değerlere gönderim yapmak.

Halktan biri kimliği yaratma (*plain folks image*) : Halkın politikacıyı kendilerinden biri gibi hissetmesini, kendileri için çalıştığını düşünmesini sağlama; aile modeli yaratma.

Bu enstitünün ve Thompson'ın (1971) ikna stratejileri yönünden yaptığı çalışmaları temel alınarak seçmenleri ikna etme stratejileri şu şekilde özetlenmektedir.

Değer önermeleri: Konuşmacı, genellikle kendi partisiyle ilgili olgu ve olayların olumlu bir şekilde değerlendirmektedir. Burada karşı partinin olumsuz özellikleri vurgulanırken kendilerini ne gibi değerleri savunduğu ve ülkenin kalkınmasının bu değerlere bağlı olduğu belirtilmektedir. Hedef seçmen kitle övülürken meslek grupları, etnik kökenler, halkın duyarlılık gösterdiği kişiler ya da değerler özenle seçilmiş sözcüklerle övülmektedir.

Bu bilgiler ışığında Çubukçu yapılan araştırmaları şu şekilde tablolandırmaktadır.

Stratejiler	AKP	CHP	MHP	TKP
Kendi Parti Kimliğini Yüceltme	13	3	3	2
Başka Parti Kimliğini Yeme	1	5	7	3
Hedef Kimliği Yüceltme	6	9	3	1
	20	17	13	6

Değer Önermelerine İlişkin Stratejilerin Partilere Göre Dağılımı.

Olgusal önermeler: Daha önceden gerçekleşmiş gelecekte gerçekleşmesi olası olguların ya da olguların, konuşmacının amacı doğrultusunda güdümlenerek sunulduğu bu önerme türü kimi zaman da yanılısamalar yoluyla gerçeklerin çarpıtılmasını ya da sanal gerçeklik yaratılmasını içerebilir. Çubukçu (2009), bu önermeyi iki başlık altında incelemiştir.

- *Geçmişe Yönelik Olgular:* olguların istenilen biçimde algılanması amacını taşıyan bu strateji grubunda, genellikle geçmişte meydana gelmiş olumsuz durumlar vurgulanarak, olumlu durumlar ise art alana çekilerek seçmenin kararı etkilenmeye çalışılır. Ayrıca tanınmış güncel ya da tarihsel kişilerin adlarından yararlanarak, tedirginlik ve korku yaratarak belli bir sorunu öne çıkararak- çözüm getirerek, açıklama-bilgilendirme yaparak, neden sonuç ilişkileri kurarak iletilerin sunulmasını içermektedir.
- *Geleceğe Yönelik Olgular:* Bu aşamada gelecek güzel günler ve vaatler sıralanırken iktidara gelme durumunda hangi olumsuzluklarla karşı savaşılabacağı örtük tehditlerle anlatılmaktadır. Geçmişe yönelik olgusal önermeler şu şekilde örneklendirilmektedir:

Tedirginlik ve Korku Yaratma Gözdağı Verme;

“Birlikte kazanmazsak kaybetmeye mahkum oluruz”. (AKP)

“Terör örgütü, siyasi bölücüler ve Türkiye’nin toprak bütünlüğüne göz diken Barzani neden AKP’yi istemektedir?” (MHP)

Tanınmış, Güncel ya da Tarihsel Kişilerin Adlarından Yararlanma;

“Atatürk aziz milletimizin her bir ferdi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı temelinde birleştirmeyi başarmıştır. Dün cumhuriyetimizi kurarken nasıl ortak değerlerimiz ve hedeflerimiz altında birleşmeyi başardıysak bugünde bir ve beraber olmak durumundayız”. (AKP)

Eylem Önermeleri: Bu önermede kışkırtma, rakiplere meydan okuma, halka görev ve sorumluluk yükleme gibi seçmeni bir tür eyleme güdeleyici önermeler içeren ikna stratejileri söz konusudur. Çubukçu incelediği parti liderleri arasında bu önerme içinde liderlerin en çok halka görev ve sorumluluk yükleme stratejisini kullandığını belirtmektedir. Liderler genellikle seçmene geleceği iyi öngörme ve kendisine oy verme sorumluluğu yüklemektedirler. Meydan okuma stratejisinin ise iktidar partisinin uygulamalarını eleştiren muhalefet partileri tarafından kullanıldığı belirtilmektedir.

Halka Görev ve Sorumluluk Yükleme;

“Bugün karşı karşıya olduğumuz sorunları fırsata dönüştürmek yine sizin elinizde gelin Türkiye’ye ayak bağlarından, gereksiz korkularından, boş vehimlerinden hep birlikte kurtaralım”. (AKP)

Üç büyük partiyi ayrıntılı olarak incelendiğinde AKP’ nin en fazla değer önermelerini kullanan parti olduğu görülmektedir. AKP burada en çok parti kimliğini yüceltme ulamını kullanmış, seçim döneminde karşı partileri yermeden geçmişteki kendi olumlu eylemlerine yer vererek oy toplamaya çalışmıştır. Olgusal önermelerde yine

geçmişe yönelik eylemlere yer verilmiştir. Eylem önermelerinde ise AKP'nin ılımlı söylemini koruyarak, meydan okuma stratejisini kullanmaktan kaçındığı görülmektedir.

III. 2 İçerik Çözümlemesi

“İletişimin görünen içeriğinin nesnel, dizgesel ve nicel yollardan betimlenmesi biçiminde tanımlanan içerik çözümlemesi (Berelson, 1952), bilimsel kaynaklar, ders kitapları, gazete yazıları gibi çeşitli metinlerin incelenmesinde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.”(Çubukçu, 2009: 390)

Liderlerin kullandıkları ikna stratejilerini daha kapsamlı yorumlayabilmek için içerik çözümlemesinden faydalanan Çubukçu, bu çözümlemenin her partinin ilgili seçim döneminde öne sürdüğü, vurguladığı değerleri, yöneldiği seçmen kitlesini, verdiği sözleri, olumlu/olumsuz değerler yüklediği kitleleri ortaya çıkardığını vurgulamaktadır. Metinlerin incelenmesinde sırasıyla Sıklık Çözümlemesi, İlişki Çözümlemesi ve Bağlantı Örüntülerinin Çözümlemesi yoluyla çözümlendiği belirtilmektedir.

Seçim döneminde AKP'nin oluşturduğu bir metinde öncelikle içeriksel sözcükler taranmış sözcüklerin yineleme sıklıkları belirlenmiş, ardından liderin en sık kullandığı ilk on sözcüğün hangi kavramlarla ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Recep Tayip Erdoğan'ın TRT'de, seçim kampanyası kapsamında gerçekleştirmiş olduğu, toplamda 916 sözcükten oluşan propaganda çalışmasının içerdiği tüm sözcükler taranarak, en sık kullanılan ilk on sözcük ve bu sözcüklerle ilgili olarak kullanılan sözcükler (türevleri) kavramlar belirlenmiştir. Sıklık çözümlemesi sonuçlarında en üst sırada yer alan birlik| **beraberlik** ulamı altında **bir birlik, beraberlik, birleştirme, bütünlük, ayrılamaz, kucaklaşmak** gibi bütünlüğe yönelik kavramlar kullanılmıştır. *Bir\Birlik* kavramları kapsamında toplumu birleştirmeye yönelik

sözel anlatım kullanılırken sözcüklerin hem ad, hem önad, hem eylem biçimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Örnek olarak, metin içinde 21 kez kullanılan **“bir”** ifadesi önad; bir’in türevlerinden olan **“birlik (7)”** ifadesi ad; **“birleşme (2)”** ve **“birleştirme (1)”** eylem olarak kullanılmıştır. Gene metin genelinde ‘bir’in işletimleri olan **“birleştirici (2)”**, **“birleştiren (1)”** gibi önad biçimlerinin yinelenerek kullanıldıkları belirlenmiştir. Ek olarak, seçim metninde birleşme ve tek bir bütün olmaya yönelik olarak, en sık kullanılan kişi eki **“biz”**dir (**“...birlik ve beraberliğimizi her şeyin üstünde tuttuk”**; **“...hep birlikte kazanalım”**; **“...bugünde bir ve beraber olmak durumundayız.”** gibi)

Metinde en sık kullanılan ikinci ifadenin 35 kez değinilen **“millet” (% 3,82)** ve ilgili öğeleri [milletimiz (15), sizler (5), insanlarımız (3), vatandaşlarım (3) gibi] olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada ise, **“iktidar ve güç (2,18%)”** ile ilgili açılımlar yer almaktadır. Bunların yanı sıra, propaganda metninde sırasıyla 16 kez **“rejim” (%1,74)**, 14 kez **“Türkiye” (%1,52)**, 13 kez **“kazanmak” (%1,41)**, 10’ar kez **“ekonomi”** ve **“seçim” (%1,09)**, 9 kez **“istikrar ” (%0,98)** ve son olarak 8 kez **“toplum” (%0,87)** kavramlarını ve ilgili sözcüklerinin kullanılmış olduğu gözlenmiştir. (Bkz. Çubukçu, 2009: 402).

AKP’nin söz konusu propaganda söylemini Söylem Modelinin merkezinde yer alan **“birlik/ beraberlik”** teması üzerine kurduğu görülmektedir. Farklı biçimlerde yinelenmesinin yanı sıra, **“birlik/bütünlük”** kavramı AKP liderinin konuşmasında en sık yinelenerek öne çıkan öteki 9 kavram olan **“kazanmak-kazanım (13)**, **“istikrar (9)”**, **“değer (6)”**, **“özgür özgürlük (4)”**, **“güven (4)”**, **“kalkınma(3)”**, **“refah (3)”** **“hizmet (3)”**, **“değişim (3)”** ve **“gelişim (2)”** gibi olumlu alt mesajlar taşıyan ifadelerle birleştirmiştir. Bu, bir yandan Türk toplumunun duyarlı olduğu önemli bir konunun vurgulanması ve bu konudaki beklentisinin yanıtlanması olarak yorumlanırken, yinelenen bu **‘birlik/teklik’**

kavramının alt iletisinin ‘tek başına iktidar’ çağrısı olabileceği biçiminde yorumlanmaktadır.

AKP’nin propaganda çalışmasında ön plana çıkan diğer önemli öge, AKP’den önceki dönemi kapsayan “dün” ile AKP iktidarını ve seçimlerden sonraki AKP iktidar sürecini işaret eden “bugün” dönemleridir. Söylem modelinin üst kısmında yer alan “dün” AKP iktidarı dışındaki dünleri ya da dönemleri belirtirken, bu dönemler Türkiye’nin acil sorunları; 3Y (Yolsuzluk, Yoksulluk ve Yasaklar) çatışma ve ihtilaflar, **“boş hamaset; zayıf, istikrarsız koalisyon hükümetleri;”** gibi olumsuzluklarla ilişkilendirilmiştir. Aksine, AKP iktidarının **“bugünü”** ve **“geleceği”** ise, daha çok birlik ve bütünlük; birlik ve beraberlik, kucaklaşma; mutabakat; güçlü birey, güçlü toplum; ekonomik istikrar; güven ve refah ortamı” gibi olumlu içeriklerle birleştirilmiştir. Örneğin; **“yolsuzluk”, ‘dün’** olgusu içerisinde **“yaşanılan”** iken, AKP bugününde **“mücadele”** edilendir.

(Bkz. Çubukçu, 2009: 402)

Tüm bunların yanı sıra, AKP bugününde toplumun büyük bir bölümünün duyarlı olduğu Atatürk, Cumhuriyet, Gök kubbe-*Türkiye-*, devlet, vatan, gelecek, ekonomik kalkınma, demokratik haklar gibi kavramlara da yer verilmiş ve tüm bu konuların bir birlik, beraberlik ve bütünlük zemininde AK Parti ile daha ileriye gideceğini iletisi oluşturulmuştur. (Bkz. Çubukçu, 2009: 402-403)

Son olarak, Erdoğan konuşmasını “demokratik rekabete” katılan bütün siyasi “partilerimize” başarılar dileyerek bitirirken, konuşması boyunca sürdürdüğü ‘barışçıl’ ve ‘bütüncül’ tonu pekiştirdiği belirtilmektedir.

Aşağıda 22 Temmuz 2007 Türkiye Genel Seçimleri için, yapılan içerik çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan bağlantı örüntüsü yer almaktadır.

BÖLÜM IV. ÇEVİRİ VE İDEOLOJİ

Çeviri çalışmaları içinde ideoloji kavramı uzun yıllardan beri vardır. Çevirinin 1980 li yıllarda çeviribilim adı altında anılmaya başlanmasıyla çeviride kültürel, tarihsel, toplumsal ve ayrıca siyasi olayların etkisi göz önünde bulundurulmaya başlanmıştır.

Çeviri ve ideoloji ilişkisini incelemeden önce ideoloji için yapılan farklı tanımlara göz atmak bize bu süreci anlamamızda yardımcı olacaktır. ‘İdeoloji’, kelimesinin en temel anlamına sözlük ve ansiklopedilerden baktığımızda farklı tanımlamalarla karşılaşmaktayız.

“Siyasi veya toplumsal bir doktrin meydana getiren ve bir hükümetin, bir partinin, bir sosyal sınıfın vb. hareketlerine yön veren düşünme ve görüşler sistemi” (Meydan Larousse, 1995: 345)

“Tasavvurlar, fikirler sistemi. Bir toplumun yapısını ve işleyişini içine alan kısaca siyasi ve içtimai (sosyal) bir doktrin meydana getiren görüş ve düşünce sistemi. Belli bir siyasetle pratik bir hareket programını içine alan düşünce ve inanç sistemi, diye de tarif edilir”. (Yeni Rehber Ansiklopedisi, 1994: 545)

“Ensemble plus ou moins systématisé de croyances, d'idées, de doctrines influant sur le comportement individuel ou collectif”. (Le Petit Larousse, 2009:506)

Toplumsal veya bireysel davranışlar üstünde etkili olan az çok sistemleştirilmiş doktrin, fikir ve inançlar bütünü. (Çeviri bana aittir. Sibel Öztaş)

Metin ve söylembilimci A. Van Dijk, İdeoloji: Çok Disiplinli Bir Yaklaşım adlı çalışmasında daha geniş kapsamlı bir tanım yapmıştır.

“ ...ideolojiler, özünde bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan toplumsal gösterimlerin (temsillerin) temeli olarak kabul edilir. Bu da demektir ki ideolojiler insanların, bir grubun üyeleri olarak, kendileri için geçerli olan durumla ilgili, iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış her ne olursa, bir toplumsal inanışlar çokluğu geliştirip ona göre hareket etmeleri olarak tanımlanabilir...” (Van Dijk:1998: çeviri Alev Bulut, 2008: 13)

Çeviri de kullanılan dilin ideolojik boyutu günümüzde gittikçe önem kazanmıştır. Dil kullanımının herhangi bir ideolojik görüş veya amaçla yönlendirilmese bile yeterince ideolojik olduğunu belirtilmektedir. Dilin nasıl etki yarattığını anlamamız için nerede, nasıl, kiminle, ne amaçla kullanıldığını bilmek önemlidir.

Dil ve çeviri söz konusu olduğunda bireysel, toplumsal, kültürel ve ideolojik farklılıklar olmadan dil kullanımı mümkün değildir. Dil ve çeviri ürünleri, ister istemez bireylerin ve toplumların kültür ve ideoloji süzgeçlerinden geçer. Her dil kullananın bu doğal durumu bilinçli olarak belirtmese de sezilmektedir, kişilerin kullandıkları bireysel dilin ve bu bireysel dillerin birleşerek oluşturduğu toplumsal dilin içinde bulunulan kültür ve değerlere göre belirlenmektedir. (Bkz. Bulut, 2008: 17)

Bilgiyi, duyguyu, düşüncüyü olduğu gibi yazıya dökmek mümkün değildir. Her anlatı, her söz ideolojiktir. Bir olay, bir durumu başkasına ilettiğimiz anda kendi bakış açımızla yorumlamış oluruz. Her metnin yazılışında dilin işlevine göre bir dünya görüşü bir öznellik, kişinin yaşantısına düşüncelerine dair ip uçları vardır. Kahr Bühler de metinlerin hangi amaçla dilin hangi işlevine göre yazıldığına bakarak dilde üç temel işlev belirlemiştir. (Bkz. Bulut, 2008: 20)

Dilin alıcı odaklı işlevinin öne çıktığı bu metinlerde, iletinin değeri onu dinleyen, okuyan ya da kullanan için taşıdığı işleve göre belirlenmektedir. Bu metin türleri, tartışma, ikna, savunma, seslenme amaçları taşımaktadır. Bir alıcıya bir şey iletme, onu ikna etme, etkileme için oluşturulan yazılı ve sözlü bu metinler ideolojik yöne sahiptir.

Haber söylemi, reklâm söylemi, politik söylemler alıcı odaklılığın kendini gösterdiği alanlardır.

IV. 1 Çeviride İdeoloji Çalışmaları

Çeviri çalışmalarının ideolojik açıdan ele alınması, 1980'leden sonra çevirinin bilim olarak anılmaya başlanmasıyla önem kazanmıştır. Kültür paradigması değişikliği, kültür ve yönetim politikalarının, toplumsal ve bireysel kimlik tartışmalarının ortaya çıkmasıyla çeviride politik, dinsel, ırksal, dinsel, cinsel boyutlar ele alınmaya başlanmıştır.

Son yıllarda çeviride ideoloji başlıklı birçok çalışma yapılmış ve bu konunun önemine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Çeviribilimin temel başvuru kaynaklarından biri olarak kabul edilen Çeviribilim Ansiklopedisi'nin (Routledge Encyclopedia of Translation Studies) İdeoloji ve Çeviri adlı makalesinde Peter Fawcett bu konuyu ele almaktadır. Fawcett, çeviri ve ideolojiyi bir tanım ve bir sınıflama olarak görmektedir. Bu çalışmada, bütün insan edimlerinin ideolojik olarak yönlendirilip yönlendirilmediği, bir şeyin ne zaman yalnızca kültürel değil de ideolojik olarak nitelendirildiği ve yaşamdan, somut olarak insan oluşumuzdan kaynaklanan şeylerin ideoloji kavramıyla açıklanıp açıklanamayacağını sorgulamaktadır. (Bkz. Bulut, 2008: 25)

Meme of Translation adlı kitabında Andrew Chesterman (1997), çeviri etiği açısından yaklaşmaktadır bu konuya. Çeviri etiğine şimdiye kadar getirilen geleneksel yaklaşımların birinin varlığı öbürünü dışlayan kısıtli bir kavramsal dizinden hareket ettiğini söylemektedir. Örneğin, bağlılık kavramı, kime, neye bağlı\sadık kalınacağı, öncelikler çatışırse ne olacağı birden fazla tarafa nasıl etik bir biçimde bağlı kalınabileceğini tek bir

yanıtı olmayan ve farklı kültürlerde farklı zamanlarda değişen boyutlarıyla incelemeyi önermektedir. (Bkz. Bulut, 2008: 27)

Basıl Hatim ve Ian Mason, *Söylem ve Çevirmen* adlı çalışmalarında Çevirmenin Aracılık Rolü bölümünde ideolojinin çevirideki yerini şöyle özetlemektedir:

Kültür ve ideolojiyle sarılı karmaşık bir söylem evreninde her metnin kendi söylemsel amacı vardır. Çeviriyi, merkezinde çevirmenin bulunduğu iletişimsel bir süreç olarak gören bakış açısında çevirmen her biri farklı gerçeklik, ideoloji ve söylencelere sahip kültürler arasında aracılık görevi üstlenir. Bu aracılığın iletişimsel (communicative), kullanımsal (pragmatic) ve göstergesel (semiotic) boyutları vardır. İletişimsel boyutta, örneğin yazılı teknik çevirilerde, bir kültürün dilsel araçlarının başka bir kültüründekine aktarılması; kullanımsal boyutta, örneğin ardıl sözlü çevirilerde, bir kültürün önermelerinin taşıdıkları etki ve iletişimsel işaretlerle aktarılması, göstergesel boyuttaysa, örneğin yazın alanında tiyatro oyun çevirisinde toplumsal tutumların güçlendirilmesi, ideolojik satır aralarının aktarılmasından söz edilebilir

(Bulut, 2008: 27)

Yapılan her çeviri, her ne amaçla olursa olsun çevirmenin amacı, tutumu, dünya görüşü çeviri metinde var olacaktır. Çeviri içindeki iletişim süreçleri, kişisel ya da toplumsal öncelikler veya devlet çıkarları gibi yüksek amaçlar, tutumlar, niyetler ve bunları yönlendiren dünya görüşlerine ve bakış açlarına yani ideolojilere bağlıdır. Dil kullanımı, insanın tüm davranış ve düşünceleri gibi ideolojiktir. “İdeoloji, davranış ve düşünme kalıpları değil, yaşanan karşısında takınılan genel tutumlar, geliştirilen tavırlar ve bunların dile yansımaları kaçınılmaz olan halidir”. (Bulut, 2008: 28)

Yazılı veya sözlü çevirilerde ister istemez çevirmenin seçimi (çevirmenin cinsiyeti, kimliği, ideolojik, politik, dinsel, eğilimi) süreci yönlendirmektedir. Çeviri çalışmalarını incelerken çevirmenin çeviriyi kimin için, ne amaçla, hangi arka plan bilgileriyle yaptığını göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

IV. 2 Siyasi Metinlerde İdeoloji

İdeoloji, taraf olma kendi düşüncesini, tutumunu yansıtmaya olduğuna göre siyasi metinleri ideoloji metinleri olarak adlandırabiliriz. Özellikle bazı metin türleri diğer türlere göre baskın olmak, diğer düşüncelerle mücadele etmek için taraf toplamaya çalışmaktadırlar.

Uzmanlar, bütün dinsel (dinsel ve kutsal metinleri, misyon, tarikat, cemaat metinleri dahil), cinsel (kadın-erkek sorunları, cinsiyet ayrımı karşıtı, cinslerin eşitliği savunucusu, eş cinsellik vb.), politik (sömürgecilik öncesi, sonrası, sol, sağ, kapitalist, muhafazakar, vb) metinleri ideolojik metin olarak değerlendirmektedir.

Birçok metin türünü içeren ve bir üst başlık olan politika ya da siyaset, yazılı ve sözlü olarak ele alınabilir. Siyasi metinler, konuşma, açıklama, propaganda gibi bir fikri ilginç ve çekici kılarak ikna etme amacı güden metinlerdir. Yazılı ya da sözlü şekilde karşımıza çıkan siyasi metinler, taraf olan taraf arayan, belli bir görüşü savunan metinlerdir. Yazılı siyasi metinler olarak açıklama, haber metinleri sözlü olarak da bütün konuşma, demeç, söyleşi metinlerini içeren tüm siyasi metinler ideolojiktir. Alıcı-odaklı olan bu metinler, en belirgin ideolojik metinlerdir.

IV. 3 Siyasi Haberler ve Konuşmalar

Tez çalışmasında incelenecek en önemli belgelerden biri de siyasi haber metinleridir. Her gün medya sayesinde her alanda gelişen olaylardan haberdar olmaktadır. Bu haberlerden en önemlileri ve hatta en çok karşılaştığımız metin türü ise siyasi metinlerdir. İdeolojik olan siyasi metinleri oluşturmak ve bunların çevirisi yapmak oldukça uzmanlık gerektiren işlemlerdir. Bu tür çevirileri incelemeyen önce kaynak metinlerin nasıl oluşturulduğuna bakmak bu süreci anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Belgesel anlatı türüne giren haber metinleri öykü anlatırlar. Haber, bizim tanık olamadığımız bir gerçeğin aktarılması olarak değerlendirilmektedir. *İdeolojik Çeviri* adlı kitabında Alev Bulut, bir gerçeğin ‘haber’ olarak adlandırılması için bireysel olmaktan çıkıp belirli bir grubu ya da bütün bir toplumu ilgilendiren bir yönünün bulunması gerektiğini savunmaktadır. Haber metinleri oluşturulurken eldeki veriler, bilgiler, ses kayıtları, yazılar, notlar harmanlanarak belirli bir biçime geldiğini belirten Bulut, bu işlemleri yapan kişilerin kendi bakış açılarının yansımasının kaçınılmaz olduğunu vurgulamaktadır.

Habercilik haber metni yazmak değildir. Haberci-gazeteci-metin yazarı, ya kendi tanık olduğu ve kayda aldığı bilgileri kullanarak birinci elden ya da haber ajansları başta olmak üzere çeşitli sözlü ve yazılı kaynaklardan gelen bilgileri derleyerek bir metin oluşturmaktadır.

Hollandalı dil ve söylembilimci Teun van Dijk (1998), haber metinlerini incelerken haber söyleminin arka planını göz önüne alıp çözümlendiğini olayların, konuların ve gerçek bilgilerin metinlerde yapısal olarak nasıl varlık bulduklarını Van Dijk şu şekilde açıklamaktadır:

Yüksek düzeyde soyut bilgiyi özelleştirme işlemleri büyük ölçekli işlemlerdir. Bu işlemler olayları ve eylemleri ayrıntılı tanımlamalarla olayda yer alanlar, yer, zaman, koşullar, olayın bileşenleri, sonuçları gibi bölümlerle somutlaştırılır. Bu haber metni oluşturma süreci okurun haberi okuma süreciyle de paraleldir. Ayrıntılar alt düzey olarak kullanılır. Böylece okuyucu haberin bütününe okuyamasa da eksik bilgi almaz, isterse daha fazla okuyarak aynı bilgi bütününe ayrıntılarına ulaşır. (Teun van Dijk, Aktaran, Alev Bulut, 2008: 71)

Çoğu haber onu hazırlayan kişi ve kurumların düşüncesine göre oluşturulmaktadır. Bu haberlerin nerede yayımlandığı, aynı haberin basın-yayın araçlarında nasıl yayımlandığı ve yayımlanan haberden çok yayımlanmayan haberlerin ideolojik bir karar olup olmadığı tartışılmalıdır. Van Dijk’in haber üretimini ‘söylem işlemciliği’

olarak değerlendirip, haber metinlerini ‘metin işlemciliği’ gibi karmaşık bir iletişimsel sũrecin parçası olduğunu vurgulamaktadır.

Haber yazımında kullanılan bilginin büyük bũlũmũ sũylemsel metinler olarak karşımıza gelir: raporlar, açıklamalar, gũrũřmeler, toplantılar, basına iletilen başka mesajlar, basın açıklamaları, parlamento oturmaları, duruşmalar, polis kaynakları vb. Haberciler habere konu olan olaylara çok ender kendileri tanık olurlar. Olaylar genelde başkalarının önceden kodlayıp yorumladığı, özellikle haber ajanslarının dağıttığı, sũylemler olarak karşımıza gelirler.

(Van Dijk, Aktaran,Alev Bulut, 2008: 38)

Çevirmen eviri sũrecine girmeden önce özellikle siyasi metinler ile ilgili eviri yapacağı zaman bu verileri göz nũnde bulundurması daha doğru ve anlaşılır eviri yapmasını sağlayacaktır.

Tũrkiye de siyasi iletişimin ve siyasi metinlerin nasıl değerlendirildiğini, nasıl oluşturulduğunu inceledikten sonra Fransa’daki siyasi iletişimin nasıl algılandığını öğrenmek çevirmenin arka alan bilgisine katkıda bulunmasını sağlayacak ve daha doğru eviri yapmasına olanak sağlayacaktır.

BÖLÜM V. FRANSA DA SİYASİ İLETİŞİM DEĞERLENDİRMESİ

Siyaset ile ilgili metinlerin Fransızca çevirisini yaparken çevirmenin Fransız siyasetini, tarihini, kültürünü, Fransızların siyasete olan bakış açısını öğrenmesi kaçınılmaz olarak her çevirmenden beklenen kriterlerdir.

Fransa da ki siyasi iletişim biçimini incelemek için politika üzerinde araştırma yapan bir kuruluşa bağlı olan (Centre d'Animation et de Recherche en Ecologie) Vincent Georis'in *La communication politique (2009)* siyasi iletişim adlı makalesi, Fransız siyaseti söylemi hakkında bize genel bir fikir vermektedir.

Georgis, siyasi iletişimin tanımını, amaçlarını, nasıl oluşturulduğunu açıklamadan önce iletişim (communication) ve bilgi (information) kavramlarını anlamamız gerektiğini savunmaktadır.

İletişim kurmak, fikir alışverişine dayanırken bilgilendirmek, biçim vermektir. Siyasi iletişim ise meclis bünyesinde yönetim ve ikna etme aracıdır. Siyasi iletişim sözlü ve sözlü olmayan iletişim şekillerinden oluşmaktadır. İletişim var olmak demektir. Ortalama her iletişim % 25 sözlü, % 75' de sözsüz iletişimden meydana gelmektedir. İletişim sürecinde unutulmuş ve tartışma tekniği olarak kullanılan bu iki öge davranışları ve niyetleri daha iyi anlamada kullanılan yöntemlerdir. Kamu oyununu ikna etmek için halkın kullandığı kod ve kanalları ayrıca sözlü ve sözsüz iletişimi usta bir şekilde kullanmak gerekmektedir. Siyasi iletişimde diğer bir amaç empati sağlamak bazense rakiplerin gözünde bir empatisizlik sağlamaktır. (Bkz. Georgis, 2005:1)

Siyasi iletişim siyasetçilere ve siyasetle yönlendirilenlere yol göstermektedir.

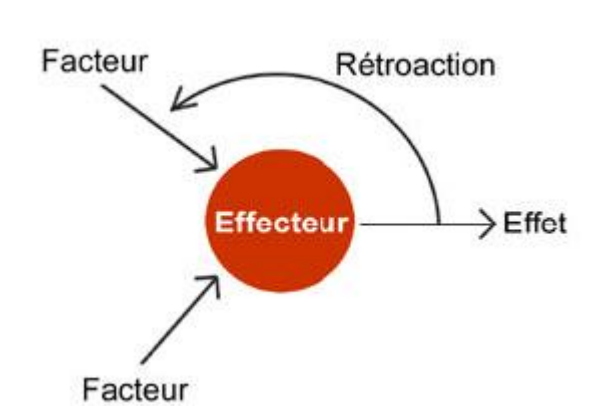
Ancak bu durum sadece iletişimle sınırlı değildir. Siyasi dilin spesifik özelliklerini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Siyasette her sözcüğün bir sorumluluğu vardır ancak siyasette iletişim sadece sözcüklerden meydana gelmemektedir. Burada ayrıca yetenek, eğitim ve yönetme söz konusudur. (Bkz. Georgis: 2005:1)

Cybernétique ile iletişim arasındaki bağlantıyı siyasi iletişime ilişkilendiren

Georgis şu şekilde bir açıklama yapmaktadır:

Vu le rapport entre le verbal et le non-verbal, la distinction entre les formes analogiques et digitales, il apparaît clairement que le schéma de Jakobson est purement théorique. Il ne vaut que dans la mesure de l'application des combinaisons de ses différents éléments. Dans la réalité, la transmission de l'information n'est pas qu'un transfert par flux codé et canalisé, mais bien plus, un processus de l'information à la fois physique et humain où toute transformation est possible. Dans ce processus, la rétroaction est un préalable à l'efficacité de la communication politique. Les sondages, par exemple, sont un excellent retour faisant aujourd'hui partie intégrante de la communication politique. Ils sont, en dehors de toute reconnaissance institutionnelle de leur existence, bel et bien vecteurs de pouvoir. Voire un cinquième pouvoir. On en vient à reconstituer de la sorte un art aussi vieux que la démocratie: la cybernétique.

La cybernétique, l'art de gouverner (Platon), implique les flux de communication suivants:

Le meilleur exemple reste celui du navire et du gouvernail: chaque poste, chaque rôle de marin sur un navire implique un flux d'information vers le détenteur du gouvernail, et passe par le « capitaine ». La rétroaction – le retour d'information sur l'effet d'un acte ou d'une décision – est un élément déterminant. L'organisation de cette rétroaction est la clé de voûte de l'édifice décisionnel. Ce flux d'informations est présent à chaque stade de la communication politique, vecteur de pouvoir. (Georgis, 2005: 4)

Yönetme ve ikna etme amacı olan siyasi iletişim, seçmenin beklentilerine göre siyasetçinin amaçlarını belirlemektedir. İnsanları yönetme sanatı olan cybernetique demokrasi kadar eski bir iletişim yöntemi olduğu belirtilmektedir. Rétroaction yani geri bildirim kavramının önemli olduğu siyasi iletişimde bu yöntemin kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca Jakobson'un şemasına gönderme yaparak gönderen olan siyasetçinin semboller kullanarak hayal ve gerçeğin bir parçası olduğu vurgulanmaktadır.

Georgis, siyasi iletişimi, propagandayı ve siyasi reklâmı birbirinden ayırmaktadır. Temsili demokrasilerde siyasetçi seçmene yakın bir siyasi iletişim biçimi sergilemektedir. Totaliter devletlerde ise siyasi propaganda yaparken siyasetçi seçmenden ayrılmaktadır. Totaliter rejimlerde alıcı belli bir hedefe şartlandırılmak istenmektedir. Demokrasi de kullanılan siyasi reklâmda ise verici ile alıcı arasında bir ayırım söz konusudur. Burada bir fikre katılımı sağlamak için arzuların harekete geçirilmesi önemlidir. (Bkz. Georgis, 2005:5)

En démocratie représentative, le sujet politique s'exprime dans l'espace public en utilisant la communication politique, qui repose sur l'adhésion de l'émetteur au signifiant, en quelque sorte au message qu'il délivre. La démarche se différencie de la propagande politique, dans laquelle l'émetteur se disjoint du signifiant. Cette dernière est propre aux Etats totalitaires. Ici, le message est d'ordre totalitaire dans la mesure où il tend à conditionner les destinataires vers une valeur dite absolue (par exemple, la famille dans le régime pétainiste). Une troisième catégorie, la publicité politique, utilisée de plus en plus en démocratie, crée quant à elle une disjonction entre l'émetteur (généralement non identifié comme porteur du message) et le destinataire. Cette catégorie fait largement appel à l'imaginaire pour provoquer l'adhésion à

une idée, et non à un système totalitaire. Le déclin des idéologies globalisantes dans les démocraties représentatives n'est pas étranger à un mode de communication du politique tendant de plus en plus vers l'usage de la publicité politique, qui véhicule des référents, finalement, puisés dans l'imaginaire collectif et non la politique stricto sensu. (Georgis, 2005:5)

Siyasetin gelişmesiyle buradaki iletişimin güçlendiğini belirten Georgis, kurnaz tilki ve aç gözlü ahtapot metaforlarının siyasetçilerin takındıkları tavırları anlamamızda yardımcı olacağını belirtirken antik ve orta çağda avını yakalamak için öldüren tilkinin model alındığını vurgulamaktadır.

On yedinci yüzyılda geleneksel yöntemler yerini retorik, hitabet, kendi inanç ve düşüncelerini aşlamak için akıcı, yönlendirici, etkileyici konuşmalara bırakmıştır. 1789 ihtilalinde ilk defa retorik sanatına başvurulduğu görülmektedir. Yirmi birinci yüzyılın başında psikolojinin gelişmesiyle bu eğilim aşama aşama değişmiş farklı uygulamalara (elektronik dilekçe gibi) geçilmiştir. Siyasi iletişimde günümüzde kullanılan yöntemler pazarlama tekniğinde kullanılan yöntemlere benzemektedir. (Bkz. Georgis, 2005: 6)

Siyasetçilerin kitleleri etkilemek için kullandığı en etkili yöntemlerden biri de propagandadır. Bir sonraki bölümde propagandanın tanımını ve kullanımına yer verilecektir.

V.1 Siyasi Propaganda

“Propaganda; bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmaya, benimsetmeye ve yayma amacıyla söz, yazı gibi yollarla gerçekleştirilen çalışma¹” olarak tanımlanan bu kavram siyasette kullanılan en etkili araçlardan biridir.

¹ www.tdk.gov.tr

Propaganda kavramının ilk kullanımı ise misyonerlerin Le Vatican Congregassio bildirisini 1622' de yayımlamasıyla ortaya çıkmıştır. Fransız ihtilali sırasında da hitabet sanatının kullanılmasıyla önem kazanmıştır.

Yirminci yüzyılın başında evrensel seçimin gelişmesiyle gittikçe büyüyen seçim kitesini nasıl kontrol altına alınması gerektiği önem kazanmış propaganda kavramı bu dönem de gelişmiştir. Propaganda yapmak ülkelerdeki sistemlere göre farklılık göstermektedir. Lénine döneminde (dışta ihtilali kullanarak ajitasyon yaratma, içerde kendi fikirlerini aşlamak için propagandayı kullanarak) Pavlov'un şartlanma ile ilgili çalışmaları uygulanmıştır. Mussolini döneminde kültür çalışmaları, basın ilişkileri, taraftarları tek bir bakanlıkta kadrolaştırma üzerine yoğunlaşmıştır. Nazi döneminde ise tek bir insan ırkının üstün olduğu propagandası yapılarak sert bir tutum izlenmiştir. Ancak 1970'lerde siyasi ve kültürel gelişmeler, tüm siyasi programlarında propaganda kullanımını ret etmiştir.

(Bkz. Georgis: 2005: 6)

Bir sonraki bölümde siyasi iletişimin dünyada ve Fransa da nasıl geliştiği, önem kazandığı, hangi aşamalardan geçtiği incelenecektir.

V. 2 Fransa'da Siyasi İletişimin Gelişmesi

Çevirmenin görevinin sadece dilsel bir aktarım olmadığını, çeviri eylemine geçmeden önce belli bir arka alan bilgisine sahip olması gerektiği ve yapması gereken ön hazırlıklar olduğunu artık günümüzde her çeviri bilimci, çevirmen kabul etmektedir. Bu doğrultuda bu bölümde siyasi iletişimin dünyada ve özellikle Fransa da nasıl geliştiği incelenecektir.

1936'da Birleşmiş Milletlerde Roosevelt seçimi, kamuoyu yoklaması tekniğine dayanmaktaydı. Avrupa'da uygulanan kendi fikrini benimseteme çalışmaları sürerken,

Amerika’da *merchandising politique* (telefon kampanyaları, kamuoyu yoklamaları) denilen halk düşüncesinin anında öğrenildiği geri dönüşümü kolay olan bir sistem kullanılmaktaydı. Böylece seçmene karşı daha yumuşak bir tavır alınmıştır. Roosevelt’ın Kennedy’e adayların tavırları değişmiş daha sempatik daha güler yüzlü siyasetçi olmaya özen gösterilmiştir. (Bkz. Georgis, 2005: 7)

Fransa’da ise siyasi afişler üzerinde ilk gülümseme 1960’da gerçekleşmiştir (Lecanuet). Ancak bu durum Amerika’da ki gibi algılanmamış çoğu kişi siyasetçilerin bu davranışının ticari bir amaç taşıdığını düşünmekteydi. Bu uygulama, telefon kampanyaları ve kamuoyu yoklamalarının geliştirilmesiyle bazı demokrasilerde güçlendirilmiştir.

1980’lerde siyasette daha güçlü bir iletişim kurmak için siyasetçiler özel sektörden gelen deneyimli iletişim uzmanlarıyla çalışmaya başlamışlardır. François Mitterand’ın “la force tranquille” adlı kampanya çalışmasıyla daha mistik daha bilge bir lider portresi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kampanyanın afişinde adayın resmi, arkada mavi, beyaz, kırmızı bir gökyüzü altında rasgele oluşturulmuş bir köy manzarası ve Katolikleri etkilemek için küçük bir kilise resmi vardı. (Bkz. Georgis, 2005:7)

Doksanlı yıllarda politika gerçek bir pazarlamacı yöntemi kullanarak anayasal tavrını tamamen terk etmiştir. Gittikçe agresifleşen kapitalizm mirasından yeni pazarlamacı tekniğinin gerektirdiği daha basit mesajlar içeren iletişim modeline geçilmiştir. Artık seçmenler üzerinde değil bilgi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Seçmen ve seçilenler birbirinden tamamen ayrılmış kamu alanı düzenli olarak soyutlaştırılmıştır. İmaj kavramı daha üstün hale gelmiş politika reklâmcılıkla aynı alanda işbirliği yapmıştır. İmaj kavramı asıl konudan daha ön plana çıkmıştır. Örneğin, gözleri bağlı bir şekilde tüketicilerle yapılan bir testte, Pepsi ve Coca Cola tattırılan denekler

Pepsinin tadını beğendiklerini söyleseler de kutuları gördüklerinde kırmızı renginde (stimulant) dolayı Cola'yı tercih ettiklerini söylemişlerdir.

2005'te yapılan seçim konuşmaları dünyadaki krizden olumsuzluklardan etkilenen toplumu sakinleştirmek amacıyla söylenmek istenenler daha hafif, huzur veren bir atmosferde yapılmıştır.

Siyasi iletişim yöntemlerini tanımadan ve kullanmadan politikaya girmenin burada yer edinmenin mümkün olamayacağını savunan Georgis, siyasi iletişimin yönetimin (gouvernance) iki ögesinden beslendiğini belirtmektedir.

1. Cybernétique (İnsanları ve makineleri kumanda etme bilimi) yöntemi olmadan devleti yönlendirmek mümkün değildir.
2. Diğerini tanıma (sosyal ayna) ve empati olmadan ilişki kurulamaz.

Siyasi iletişimin temel dört şartı ise şu şekilde özetlenmektedir:

Toplumsal alanı oluşturan sembollere ve geçiciliğe saygı duymak.

İletişim tekniklerini öğrenmek ve güncellemek.

Toplumsal semboller ve amaçları pozitif ve etik bir şekilde kullanmak.

Alternatif medya araçlarını kullanmak (internet, yerel medya, kamu yerleri...)

Sosyal psikoloji profesörü olan Pascal Marchand Fransa daki siyasi partilerin seçim metinlerini inceleyerek Fransızların siyasette nasıl bir yöntem benimsediklerini anlatmaktadır. *Siyasete girince değişen nedir?*² adlı makalesinde Haut-Gauron sosyalist partisini temel alarak bazı saptamalarda bulunmaktadır.

Toulouse üniversitesi sosyal psikoloji laboratuvarında farklı statüde bulunan siyasetçilerin konuşmaları incelenmiştir. Siyasi açıdan farklı statüde olan seksen kişi

²Marchan: 2008: Qu'est-ce qui change, dans le discours, lorsqu'on s'engage politiquement ?

arasında bir anket gerçekleştirilmiştir. Kişilerden partilerinden, liderlerinden, karşı tarafın liderlerinden ve kendilerinden bahsetmelerini istenmiştir. Siyasetçilerin konuşmaları bilgisayar ortamında analiz edildi ve dilbilimsel kategorilere göre terimler birbirinden ayrıştırılmıştır.

La structure du discours évolue avec l'engagement politique. Quand ce dernier augmente, la distance cognitive entre les réponses que donnent les personnes interrogées sur des questions de politique générale et les réponses supposées de leur propre *leader* diminue.

Plus surprenant, la distance entre les réponses qu'elles formulent et celles qu'elles prêtent au *leader* du parti adverse, diminue aussi avec l'engagement politique (*à gauche*). À mesure que l'engagement politique augmente, on utilise moins de pronoms personnels (*je, vous, ils*), de verbes déclaratifs (*j'aime, je pense, j'estime, je crois*) et de modulateurs (*notamment des adverbess*). À l'inverse (*à droite*), on utilise plus de déterminants (*le, un(e)*), de verbes d'action (*faire, agir*) et de connecteurs (*ou, et, donc, mais*) une évolution qui s'accorde avec un discours centré sur le monde extérieur, structuré logiquement et moins teinté de subjectivité.

(Marchand, 2008:4)

Bu araştırmada statü derecesine göre konuşmalarda bazı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Statü arttıkça düzenli olarak kişi zamirlerinden *je* ve *vous*'un kullanımının azaldığı saptanmıştır. Buna karşılık, belirleyicilerin (*le, la, un, une, des, les*) daha üst düzeydeki siyasetçiler tarafından daha sık kullanıldığı görülmüştür. Marchand, bu durumu; sorumluluğu fazla olan kişilerin kendi dışındaki şeylerden örneğin okul, hastane, yasalar gibi konuları konuşmayı tercih etmesi olarak değerlendirmektedir. (Bkz. Marchand: 2008)

Diğer bir saptama ise declaratif fiillerin kullanım ile ilgilidir. Özellikle fikir belirten fiiller (*penser, estimer, juger, avoir l'impression, trouver*) siyasi açıdan daha donanımlı kişilerde daha az kullanılmaktadır. Haber kipinin geniş zamanında birinci şahsın kullanımı, parti içinde faaliyet gösteren ve seçilmişler tarafından kullanılmaktadır. Faaliyetçiler daha çok durum fiillerini kullanırken (*etre, avoir*), seçilmişler, eylem bildiren

filleri (faire, agir) kullanmışlardır. Yani parti içinde statü arttıkça öznellikten kaçınılarak daha nesnel bir tavır takınılmaktadır.

‘Fakat, ya da, ne...ne de, zira,’ gibi bağlayıcılar ise maksimum bir uyuma ihtiyaç duyulduğunda ya da mantıksal bir ispat söz konusu olduğunda üst düzey politikacılar tarafından kullanılmaktadır. Yani, siyasi statü arttıkça değerlendirmeden çok tanımlama tercih edilmektedir. (Marchand, 2008: 5)

Aşağıdaki örnek iki metinde işe alım sözleşmesiyle ilgili yapılan farklı yorumlar yer almaktadır. Yasaya karşı olan bir kişi ile yasayı onaylayan dönemin başbakanı Villepin in yorumlarında kullanılan kelimelerin farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İlk metin, sözcük dağarcığı ve siyasi açıdan zayıf bir metin iken ikinci metin, daha geniş kapsamlı güçlü bir siyasi metin görüntüsü vermektedir.

Un manifestant à propos du Contrat première embauche : la structure lexicale indique un faible niveau d’engagement.

« Contre le CPE, on n’a pas...je suis convaincue. Je pense que cette manifestation ça exprime un peu un ras-le-bol de la part de tous les jeunes et même de la population en général. Parce que le gouvernement en ce moment il fait passer des mesures qui ne sont pas acceptables. On a eu les retraites, on a eu le CNE et maintenant le CPE. En plus c’est voté c’est même pas la démocratie. Le problème de ces contrats est très simple : on trouve un job facilement, mais on ne peut tout simplement pas en vivre. Quel propriétaire accepterait de louer à quelqu’un qui peut se retrouver sans boulot du jour au lendemain ? Quelle banque va vous donner un crédit à la consommation ou étudier avec vous des possibilités de découvert ? Pas d’appartement, pas de voiture, on ne peut prétendre à rien. »

Dominique de Villepin à propos du Contrat première embauche (journal de 20 h 00 de TF1) :la structure lexicale indique un fort niveau d’engagement

« Mais il faut savoir dans quelle situation est notre pays. Nous sommes confrontés à une situation de précarité de l’emploi des jeunes, ça c’est le défi qu’il faut relever, et cela fait 20 ans, presque 30 ans que nous connaissons cette situation, et cette situation se dégrade. Donc je le dis clairement, nous avons été obligés de prendre des décisions difficiles au cours de ces dix

premiers mois, la **création** du contrat nouvelle embauche, la **création** du contrat première embauche, c'est un temps d'action. Je me **suis engagé à livrer** une bataille sans précédent sur l'**emploi**, c'est-à-dire à **utiliser tous** les moyens, ceux qui n'avaient pas été **utilisés**. **Alors je** dis aux **Français**, soyons **pragmatiques**, soyons **pragmatiques**, **avançons**, **essayons**, **testons** les différentes solutions, **et** personne ne peut dire qu'au Premier ministre social a succédé un Premier ministre ultra-libéral. » (Marchand, 2008:6)

Bu iki metin bize kullanılan dilin, sözcüklerin, kavramların, üslubun ne derece farklı olduğunu göstermektedir. Dominique de Villepin, daha kararlı, belirli kelimeler kullanarak ve bu konuda geniş bilgisi olduğunu gösteren bir dil kullanırken, diğer kişinin konuşması daha kişisel ve öznel bir anlatım tarzıyla oluşturulmuştur. Bu durum bize çeviri sürecinde dikkat edilmesi gereken kriterlerden birini yani konuşmanın kimin yaptığının önemini vurgulamaktadır.

V. 3 Fransızca Siyasi Metin Değerlendirmesi

Fransa da merkez sağı temsil etmekte olan Halk Hareketi Birliği (Union pour un Mouvement Populaire - UMP) partisinin başkanı Nicolas Sarkozy'nin 22 Haziran 2009'da Versailles da yaptığı konuşma Marchand tarafından dilbilimsel açıdan incelenmiştir. Bu çalışmada ortaya konan sonuçlar çevirmene çeviri sürecinde bazı noktaları göz önüne alması gerektiğini göstermektedir.

Bilgisayar yardımıyla (özellikle *léxicométrie*) analiz edilen bu konuşmayla beraber V. Cumhuriyet'te (1959–2007) şimdiye kadar yapılan << siyasi genel beyanlarını>> inceleyen Marchand, bunları Sarkozy'nin konuşmasıyla karşılaştırmıştır.

Fransız siyasi genel beyanları genellikle 6400 sözcükten oluşurken Sarkozy'nin konuşması 6296 sözcükten oluştuğu saptanmıştır. Burada daha çok delil gösteren (argümantatif) bir konuşma türü söz konusudur. V. Cumhuriyette bu durum, anlatımcı ve

tanımlayıcı bir konuşma tarzının belirlenmesiyle kaybolmuştu ancak Sarkozy ile beraber argümantatif konuşma tarzı tekrar gündeme geldiği vurgulanmaktadır.

(Marchand, 2008: 4)

Sarkozy'nin bu konuşması daha çok sözcük açısından incelenmiş kullanılan ya da kullanılmayan her bir sözcüğün amacı olduğu ortaya konmuştur. V. Cumhuriyet döneminde yapılan konuşmalarla karşılaştırılarak Sarkozy'nin özellikle vurguladığı ya da vurgulamadığı sözcükler şu şekilde belirlenmiştir.

Ayrıcalıklı Kelimeler; bu konuşmada en çok kullanılan kelime *kriz* (26) dir. Kriz kelimesi diğer Fransız liderlere göre en çok Sarkozy tarafından kullanılmıştır.

j'ai voulu venir vous dire les conséquences que je tire de la **crise**. La crise n est pas fini.

Nous devons tout faire pour éviter que les victimes de la **crise** ne deviennent des exclus que nous ne pourrions plus ensuite réinsérer dans l'économie et dans la société. l'exclusion, c'est ce que la **crise** peut engendrer de plus grave. relâcher notre vigilance, nos efforts pour conjurer ce danger au prétexte que la **crise** serait finie, l'idée selon laquelle, parce que la **crise** serait soi - disant terminée, nous ne devrions plus nous préoccuper de ses conséquences sociales, de ses conséquences humaines est une idée dangereuse. Considérer la **crise** comme une parenthèse qui sera bientôt refermée, faire comme si tout devait recommencer comme avant, comme si on allait pouvoir penser comme avant, se comporter comme avant, avec les mêmes critères, les mêmes méthodes, serait une erreur fatale. une **crise** d'une telle ampleur appelle toujours une remise en cause profonde. en nous obligeant à tout remettre à plat, en ébranlant les dogmes et les certitudes, la **crise** nous rend plus libres d'imaginer un autre avenir.

La **crise** ayant fait la démonstration que cette voie était une impasse, nous voici désormais contraintes d en trouver d'autres. Tout l'enjeu aujourd'hui est de faire passer la mondialisation de la première logique à la seconde.

La crise va y contribuer. qui peut croire que les peuples subiront sans rien dire les conséquences douloureuses de la **crise**, qu'ils ne réclameront pas plus de protection, pas plus de justice, qu'ils supporteront de nouveau, comme si de rien n'était, les parachutes dorés et les gains mirobolants des spéculateurs. le monde d'après la **crise** sera un monde où le message de la France sera mieux entendu et mieux compris. mais qui ne voit que la **crise** mondiale crée de nouveau des circonstances favorables à cette

aspiration française à mettre l'économie au service de l'homme, et non l'inverse. tout nous y ramène : la **crise** économique, la **crise** sociale, la **crise** écologique. (Marchand, 2008 : 3)

Sarkozy tarafından sistemli olarak en çok kullanılan bir diğer kelime *nous* (biz) dur. *Nous* ve *nos* başka hiçbir başkan tarafından özelleştirilmemiştir.

l'idée selon laquelle **nous** pourrions **nous** en sortir en abandonnant une partie de **nos** territoires, de **nos** quartiers est une idée fausse. dans le monde qui vient, **nos** ingénieurs, **nos** savants, **nos** artistes, **notre** culture du service public, **notre** savoir faire dans l'articulation entre le secteur privé et le secteur public qui s'inscrivent dans une longue tradition vont redevenir des atout considérables. Comment affronter **notre** avenir si **nous** ne sommes pas assurés de **nos** valeurs ? je veux poser la question de la fiscalité : allons - **nous** continuer à taxer la production et à taxer le travail alors que **nous** savons bien qu'en faisant peser des charges fixes trop lourdes sur le travail et la production **nous** détruisons **nos** emplois et **nos** industries ? (Marchand, 2008 : 3)

Nous birinci çoğul şahsın burada sembolik bir işlevi vardır. Eğer sembol geliştirilmek istenirse o zaman *tout le monde* (herkes) kelimesi kullanılmaktadır.

une démocratie apaisée ce n'est pas une démocratie où **tout le monde** est d'accord mais où **tout le monde** s'écoute et se respecte. au moment même où il redevient évident pour **tout le monde** que le développement économique ne peut être durable que s'il respecte l'homme et s'il respecte la nature ; au moment même où le monde redécouvre les limites d'une logique exclusivement marchande ; au moment même où s'impose à tous la nécessité de réguler la mondialisation et les marchés ; le modèle français a de nouveau sa chance. L'égalitarisme, c'est donner la même chose à **tout le monde**. la république tire **tout le monde** vers le haut. pourquoi il est si difficile de résoudre les problèmes structurels que **tout le monde** connaît ? **tout le monde** a quelque chose à gagner dans un nouveau partage, plus équitable, plus motivant. . (Marchand, 2008 : 3)

Konuşmada özel olarak kullanılan diğer bir sözcük, Fransızcada bilinmeyen öznelerin yerine kullanılan *on* dur. Geçmişteki liderlerin konuşmalarında (L. Fabius, M.Rocard...) *on* kelimesini bilinmeyen özneler yerine kullanırken Sarkozy farklı bir amaç için kullanmıştır. Örneğin olumsuz durumlardan bahsederken;

je n'augmenterai pas les impôts parce que l'augmentation des impôts retarderait longtemps la sortie de crise et parce qu'en augmentant les impôts quand **on** est au niveau de prélèvements où nous nous trouvons, **on** ne réduit pas les déficits, **on** les augmente. mais quand **on** ne met pas des moyens suffisants dans la lutte contre l'exclusion, quand **on** ne veut pas investir dans les internats d'excellence, quand **on** ne veut pas investir dans les écoles de la deuxième chance, quand **on** n'a rien à proposer entre 16 et 18 ans aux enfants qui sortent de l'école sans diplôme, sans formation, sans perspectives, quand **on** perd la trace des enfants en difficulté qui se trouvent de facto exclus du système scolaire avant d'avoir achevé leur scolarité obligatoire parce que l'**on** n'a pas de structures adaptées pour eux, **on** ne fait pas des économies. (Marchand, 2008 : 4)

Olumsuzluklara dikkat çekme işlemi geçmişte iletişimci liderler (özellikle J.P.Raffin) tarafından pek kullanılmazken Sarkozy bunu sistematik olarak kullanmıştır. Olumsuzluk amacıyla *on* lu konuşmalarda bir durumdan ya da geliştirilmesi gereken bir politikadan bahsetmekten kaçınıldığı belirlenmiştir.

Geçmişte yapılan konuşmaların aksine Sarkozy günlük konuşma dilinden kaçınarak olumsuzluk kalıbı *ne ...pas* yı çok sık kullanmıştır.

Je nün kullanımı genellikle Sarkozy'e bağlıdır. Diğer liderlerce *je dis* daha çok kullanılmışken Sarkozy *je veux* yü kullanmaktadır.

Bu konuşmada ayrıca *idée*, *modèle*, *problème*, *malaise*, *avenir*, *impôts*, *investissement* gibi kelimelerin özel olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Kullanılmaktan kaçınılan kelimeler; bu konuşmada en az kullanılan kelime *gouvernement* (3) kelimesidir. Geçmişteki liderlerin siyasi konuşmalarında da *gouvernement* kelimesi sistemli olarak kullanılmamış *je* (ben) kelimesi daha çok kullanılmıştır. Bu durum parti programının kişileştirilmesi olarak yorumlanabilir.

Pek fazla kullanılmayan diğer kelimeler ise *président de la république*, *emploi*, *action*, *politique*, *national*...

Sarkozy'nin Françoise Filon zerindeki etkisi gösteren bu konuşmada tüm meclise değil sadece kendi taraftarlarına yönelik bir tutum benimsenmiştir. Sarkozy'nin bu konuşması siyasi değil medyatik bir konuşmadır. (Bkz. Marchand, 2008: 7)

Fransızca siyasi metinlerin nasıl oluşturulduğunu bilmek çevirmene eviri sürecinde yardımcı olacaktır. Ancak daha iyi ve daha kolay eviri yapmak için genel olarak çevirmenin bilmesi gereken daha farklı sorunlar da mevcuttur. Toplumlara, kültürlere göre değişen bu sorunlar bir diğer bölümde açıklanacaktır.

VI. SİYASİ METİNLER VE ÇEVİRİLERİ (FR-TR \ TR-FR)

Yukarıda bahsedilen kuramsal yaklaşım ve önerilere örnek oluşturması açısından Fransızca ve Türkçe siyasi metin örneklerinin çevirisi yapılmıştır. Bu metinler, Fransız Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ile *Adalet Kalkınma Partisi (AKP)* lideri Başbakan Recep Tayip Erdoğan'ın çeşitli zamanlarda çeşitli konularda yaptıkları seçim konuşmalarının veya parti içi konuşmalarının çevirisinden oluşmaktadır.

VI.1 Örnek Metin 1

ALLOCUTION DE M. LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE

Déjeuner offert aux chefs d'Etat africains invités d'honneur du 14 juillet
Palais de l'Elysée - Mardi 13 juillet 2010

Chers amis,
Monsieur le Ministre de la Défense,
Monsieur le Premier Ministre, Cher François,
Messieurs les Ministres,

C'est avec beaucoup de joie que nous vous accueillons avec les Présidents de nos Assemblées. Voici 50 ans, le Général de Gaulle conduisait à son terme le mouvement qu'il avait lui-même initié seize ans plus tôt à Brazzaville. Il ouvrait à vos pays et à vos peuples la voie de l'émancipation, la voie de l'indépendance.

Il m'a semblé que l'anniversaire d'un moment aussi fort de notre Histoire commune méritait d'être relevé.

D'aucuns ont critiqué la proposition que je vous ai faite de nous réunir aujourd'hui, et d'assister demain au défilé du 14 juillet. Ils ont cru y déceler l'expression d'une nostalgie coloniale, ou encore la tentation pour la France de s'approprier la célébration de vos indépendances.

C'est un contre-sens absolu, et c'est bien mal me connaître que de penser que je puisse être inspiré par un quelconque sentiment de nostalgie envers une période dont j'ai, plus d'une fois, souligné l'injustice et les erreurs.

L'objet de notre rencontre n'est donc pas de célébrer vos indépendances -vous le faites vous-mêmes très bien. L'objet de cette rencontre, c'est de célébrer la force des liens que l'Histoire a tissés entre nos peuples. Et la force de cette rencontre, c'est de construire ensemble notre avenir.

Il y a un peu plus d'un mois, à Nice, j'exprimais le souhait que la France développe une relation avec l'ensemble du continent africain. Je veux le redire :

- La notion de « pré carré » a vécu. La France ne se prétend plus, ne se veut plus être votre partenaire exclusif, ni même, dans certains domaines, votre partenaire principal. Vos pays se sont ouverts à de nouveaux horizons. C'est une bonne nouvelle que tant de gens s'intéressent à l'Afrique. De son côté, la France continuera de s'impliquer de plus en plus dans votre région, dans votre continent et dans d'autres. Tout ceci est normal et sain, je dirais même salubre.

- D'autre part, l'Afrique a acquis depuis deux décennies un poids nouveau. Vous êtes plus unis, la vigueur de votre démographie, vos richesses naturelles, vos perspectives de croissance : l'Afrique est un acteur majeur du monde d'aujourd'hui. Nous autres, Français et Européens, savons désormais que c'est avec l'Afrique --toute l'Afrique- que nous devons trouver des solutions communes à des défis communs. Et nous savons désormais que c'est du destin de l'Afrique que dépendra notre propre destin. Il y a 12 kilomètres de distance par le détroit de Gibraltar entre l'immense continent africain et l'Europe, ne l'oublions-pas. Je n'oublie pas pour

autant tout ce qui nous unit et tout ce qui fait la spécificité de notre relation. Dire ce que je viens de dire qui n'est que la reconnaissance d'une situation de faits me permet de souligner la spécificité de cette relation.

Je sais bien tout ce que la notion-même de « relations privilégiées », de « relations spéciales », charrie de soupçons et de fantasmes. Moi, je crois que notre amitié mérite mieux que ces stéréotypes. La meilleure réponse est que nous assumions ensemble, sans complexe et sans arrière-pensées, cette relation spéciale.

Assumons tout ce qu'un passé tumultueux a suscité entre nous de frustration, d'incompréhension, de ressentiment parfois, mais aussi de fierté partagée, d'amitié et même de familiarité, au sens vraiment familial des choses. Assumons le fait que ce passé commun a créé entre nos peuples des liens que rien ne saurait dissoudre. Assumons cette part de France qui subsiste, ne serait-ce qu'à travers notre langue commune, en chaque citoyen de vos pays.

Et assumons cette part d'Afrique qui vit dans le cœur de très nombreux Français et qu'incarnent, en France, tous nos compatriotes d'origine africaine, auxquels je veux aujourd'hui rendre un hommage particulier.

Demain, nous nous rendrons ensemble sur les Champs Elysées, où des contingents de vos armées ouvriront le traditionnel défilé du 14 juillet. Moi, je suis heureux et je suis fier que des soldats africains de vos armées soient les premiers à défiler sur les Champs Elysées pour la Fête nationale. C'est un honneur, que la France n'accorde qu'à ses amis les plus proches, et c'est une façon pour nous de souligner la force de notre relation.

Il est des dettes qui ne s'éteignent jamais. C'est le cas de celle que la France a contractée envers vos pays, où commença de briller, voici 70 ans, la flamme de la France Libre, et dont les fils ont versé leur sang pour libérer la France. Il était temps de la reconnaître avec toute la solennité qui convient.

C'est également pour témoigner de notre reconnaissance indéfectible envers les Anciens Combattants originaires de vos pays, que nous souhaitons les voir bénéficier désormais des mêmes prestations de retraite que leurs frères d'armes français. C'est une décision que nous avons prise, Monsieur le Premier ministre, ce matin en Conseil des ministres. Egalité parfaite.

ÇEVİRİ 1:**CUMHURBAŞKANIN DEMECİ**

Elysée Sarayı 13 Temmuz 2010
Sevgili Arkadaşlarım,
Sayın Savunma Bakanı
Sayın Başbakan, Sevgili François
Sayın Bakanlar,

Meclis başkanlarıyla sizleri ağırlamaktan mutluluk duyuyoruz. General de Gaulle'ün Brazzville de 16 yıl daha erken gerçekleştirdiği harekâtını anlatmasından elli yıl geçti. Ülkeniz ve başarılarınız için bağımsızlığımızın ve özgürlüğünüzün yolunu açtı. Güçlü ortak tarihimizin yıl dönümünü kutlamak gerektiğini düşünüyorum.

Hiç kimse, size burada toplanmanız için yaptığım öneriyi ve yarınki 14 Temmuz gösterisine katılmanızı eleştirmedi. Bu olay, bir koloni özleminin ifadesi veya Fransa'nın sizin bağımsızlığınızı kutlamanıza alışmasıdır.

Buluşmamızın amacı, sizin bağımsızlığınızı kutlamak değildir. Buluşmamızın amacı, halkımız arasında tarihin ördüğü güçlü ağlardır. Ve bu buluşmanın gücüyle, birlikte geleceğimizi kurmaktır.

Yaklaşık bir ay önce Nice'de Fransa'nın tüm Afrika kıtasıyla bir ilişki geliştirme isteğini ifade etmişim. Yine bunu tekrarlamak istiyorum:

- <<sahiplenme>> kavramı tekrar gündeme gelmiştir. Fransa artık sizin bazı alanlardaki kısmı ortağınız değil asıl ortağınız olmak istiyor. Ülkeniz yeni ufuklara açık Afrika'ya yönelmek isteyen birçok insan için bu iyi bir haberdır. Fransa ülkenizde ve bölgenizde gittikçe daha çok var olacaktır. Her şey normal ve akla uygun olacak. Bunun yararlı olacağını söylemek isterim.
- Diğer taraftan, Afrika son 20 yıldır. Önemli bir gelişme yakaladı. Nüfusunuzla doğal zenginliğinizle, büyüme perspektifiyle daha da güçlünüz: Afrika günümüz dünyasında önemli bir aktördür. Bizler, Fransızlar ve Avrupalılar ortak eksikliklerimize Afrikalılar ile beraber ortak çözüm bulabiliriz. Çok iyi biliyoruz ki, kaderimiz afrikanın kaderine bağlı olacaktır. Unutmayalım ki Avrupa ile Afrika arasında cebeli Tarık boğazı vasıtasıyla 12 km var. Bizi birleştiren ve bunu özelleştiren şeyleri unutmuyorum. Yaşanan olaylar bana bu ilişkinin daha da özel olduğunu gösteriyor.

Kuşku ve hayal dolu <<özel ilişki>>, <<imtiyazlı ilişki>> kavramlarını çok iyi biliyorum. Ben inanıyorum ki bizim dostluğumuz bu tek tip ilişkiden daha üstün. Bunun için verilecek en iyi cevap bu özel ilişkiyi kompleksiz ve geçmişi düşünmeden birlikte geliştirmektir.

Bazen aramızda pişmanlık, anlaşmazlık, gerginlik olsa da bir aile gibi duygularımızı paylaştığımız anlarda vardır. Bunlara neden olan ortak geçmişimizi beraber yüklenelim. Bu ortak geçmişin insanlarımız arasında hiç çözülmeyecek bağlarının sorumluluğunu alalım. Unutmayalım ki, Fransa, ülkenizdeki her bir vatandaşınız ve ortak dilimizle varlığını sürdürüyor.

Fransa da Fransızların içinde yaşayan tüm Afrika kökenli vatandaşlarımıza saygılarımı sunuyorum. Yarın 14 Temmuz geleneksel törenin sizin ordularınızın askerlerinin açılışını yapacağı Champs Elysée ye beraber gideceğiz. Ulusal bayramımız için ilk defa Afrikalı askerlerin gösteri yapmasından mutluluk duyuyorum.

Fransa'nın sizlere en yakın arkadaşları olarak güvenmesi bir onurdur ve bu ilişkişimizin gücünü göstermektedir. Bu asla ödenmeyecek bir borçtur. Ülkenizle kaynaşmış olan Fransa için sizin ülkenizde 70 yıl önce özgürlük ateşinin yakıldığı yerde birçok genç kanlarını döktü. Buna laik bir şekilde törenle bu olayları anmanın zamanıdır.

Bu yüzden ülkenizin eski savaşçılara karşı sonsuz minnetimizi göstermek için Fransız ordusundaki kardeşlerinin aynı emeklilik hakkından yararlanmalarını istiyoruz. Bu başbakanla aldığımız karardır. Mükemmel eşitlik.

Sözlükçe 1:

émancipation	özgürlük
indépendance	bağımsızlık
injustice	adaletsizlik, haksızlık
reconnaisance	tanıma
contingent	asker
prestation	vergi, devletin para yardımı

VI.2 Örnek Metin 2:

Chômage

J'ai voulu vous parler en premier de l'État et de nos institutions parce que sans un État fort, dans lequel vous avez pleinement confiance, nous ne pouvons rien faire. Mais je sais que le chômage et, plus largement, la précarité du travail, sont votre principale préoccupation. Depuis vingt-cinq ans, on vous dit que le plein-emploi est impossible et que le chômage est une fatalité. Rien n'est plus faux. Je veux d'abord vous convaincre que partager le travail n'a jamais été une solution contre le chômage. Les 35 heures ont-elles permis de créer des emplois? Nullement. Avec elles, vous avez plus de temps pour vous, mais vos salaires sont gelés. Vous avez moins de pouvoir d'achat, vous consommez moins. C'est toute l'économie qui s'est artificiellement réduite. Plutôt que de consacrer tant d'argent à payer les Français pour qu'ils travaillent moins, nous devons tout faire pour être plus nombreux à travailler, car l'activité des uns crée le travail des autres. C'est pourquoi, si je suis élu, l'étudiant qui travaille ne paiera pas d'impôt, le retraité qui veut travailler et toucher sa retraite pourra le faire, notre pays aidera les entreprises à donner du travail aux seniors au lieu de les encourager à s'en séparer. L'ANPE, l'Unedic, les Maisons de l'emploi seront réunies en un seul service public de l'emploi, qui interviendra immédiatement et de manière personnalisée pour permettre à tous ceux qui le souhaitent de trouver ou retrouver un emploi beaucoup plus rapidement qu'aujourd'hui. Je veux que les femmes, notamment les mères isolées, soient spécialement aidées à retrouver des emplois stables à temps complet. Mais, contre le chômage, il faut aussi que nous changions de politique économique. J'ose même dire: il faut que nous ayons une politique économique qui agit, et non qui subit. J'investirai massivement dans la formation, dans la recherche et l'innovation, dans le développement du commerce, de l'artisanat et des PME. Tout doit être fait pour permettre à nos PME de grandir et pour que notre pays crée les centaines de milliers d'emplois qui peuvent l'être dans les nouveaux segments de l'économie. Je rapprocherai la fiscalité des entreprises de la moyenne européenne car il est évident que personne ne viendra créer des emplois chez nous si notre fiscalité continue à être la plus dissuasive d'Europe. Je ferai tout pour réduire la fiscalité qui pèse sur le travail. [...]. Enfin, je ferai en sorte que l'euro devienne un outil de croissance, d'emploi et de puissance économique. Si nous avons fait l'euro, c'est pour nous en servir. Grâce à ces mesures, en cinq ans, nous pouvons atteindre le plein-emploi, c'est-à-dire un chômage inférieur à 5 % et un emploi stable à temps complet pour tous. C'est de cette manière que nous pourrions vraiment réduire la pauvreté, l'exclusion et la précarité (www.elysee.fr/president).

ÇEVİRİ 2: İŞSİZLİK

İlk olarak size devletten ve kuruluşlarımızdan bahsetmek istiyorum çünkü güvendiğiniz güçlü bir devlet olmadan biz hiçbir şey yapamayız. Ama işsizliğin ve hatta daha geniş anlamda geçici işlerin sizin temel kaygınız olduğunu biliyorum. Yirmi yıldan beri, garanti bir işin imkansız olduğu işsizliğin ise bir kader olduğu söylendi. Artık böyle bir şey olmayacak.

Öncelikle şunu söylemek isterim ki bir işi paylaşmak asla işsizliğe karşı çözüm değildir. 35 saat, iş imkanı yaratmaya izin verdi mi? Asla. 35 saat çalışma ile daha fazla vaktiniz oldu ama ücretleriniz donduruldu. Alım gücünüz azaldıkça tüketiminizde azaldı. Bu, yapay olarak kısıtlanan ekonominin tamamıdır. Fransızlara daha az çalışınlar diye daha çok para ödemektense, daha fazla çalışan olması için her şeyi yapmalıyız zira birilerinin faaliyeti diğerlerine iş yaratır.

Bu nedenle, eğer seçilirsem, çalışan öğrenci vergi ödemeyecek, çalışmak isteyen ve emekli maaşını almak isteyen emekli bunu yapabilecek, ülkemiz şirketlere emekliliği gelmiş kişileri işten ayrılmaya zorlamak yerine iş vermeleri için yardım edecektir. Daha hızlı ve profesyonel şekilde iş bulmak isteyenlere bugünkünden daha hızlı ve fazla iş bulan ulusal iş bulma ajansı, ticaret ve sanayide iş bulma ajansı, iş bulma evleri gibi çeşitli kurumlar, tek bir kuruluş altında toplanacaktır.

Kadınlara özellikle eşlerinden ayrılmış annelere tam zamanlı ve düzenli bir iş yardımı yapılmasını istiyorum. Fakat işsizliğe karşı, ekonomi politikamızı değiştirmemiz gerekmektedir. Hatta bizim maruz kalan değil hareket eden bir politikaya sahip olmamız gerektiğini söylemeye cesaret ediyorum. Ağırlıklı olarak, kobilerin ve esnafların ticarete gelişmesine yenilenmesine, oluşumuna yatırım yapacağım. Her şey, kobilerimizin

büyümesi ve bunların ekonomimize yeni alanlar oluşturarak binlerce iş yaratması için yapılmalıdır.

Ortalama Avrupalı şirketlerinin vergileriyle ilgileneceğim zira vergilerimiz Avrupa'nın en caydırıcısı olmaya devam ederse hiç kimsenin iş imkânı sağlayamayacağı açıktır. İş hayatını zora sokan tüm gelirleri azaltacağım.

Son olarak, avroyu ekonomik güç, büyüme ve iş aracı haline getireceğim. Eğer avroyu kullanırsak bu bize yarar sağlayacaktır. Bu önlemler sayesinde, beş yıl içinde, daha fazla iş imkanı sağlayabiliriz, bu demektir ki işsizlik %5 in altına düşecek ve herkes düzenli sabit bir iş sahibi olacaktır. Bu şekilde yoksulluktan, işten çıkarılmadan ve istikrarsızlıktan kurtulabiliriz.

Sözlükçe 2:

précarité	Geçicilik, güvenilirmezlik
fatalité	Alinyazısı, kaçınılmaz
Subir	Maruz kalmak
artisanat	esnaf
Etat	devlet
sécurite	güvenlik

VI. 3 Örnek Metin 3:

PAC

Je soutiendrai la PAC car elle est la condition de l'indépendance alimentaire de toute l'Europe. Nous avons fait l'Europe pour agir, pas pour subir. Nous avons fait l'Europe pour exprimer une volonté commune, pas pour organiser notre renoncement collectif.

Si je suis élu je proposerai à nos partenaires de rouvrir le dossier de la politique agricole commune avec l'objectif de garantir l'indépendance alimentaire de l'Europe, mais aussi la sécurité sanitaire, le respect de l'environnement et un revenu décent pour les agriculteurs qui passe par des prix qui respectent le savoir faire des agriculteurs. Repenser la politique agricole est une nécessité. La supprimer serait une catastrophe pour l'indépendance de l'Europe. Elle mettrait le sort de l'agriculture entre les mains de la spéculation (www.elysee.fr/president).

Discours Strasbourg (21/02/07)

ÇEVİRİ 3:

Ortak Tarım Politikası

Ortak tarım politikasını destekliyorum zira bu politika tüm Avrupa'nın bağımsız besin şartıdır. Avrupa'yı harekete geçirmek için kurduk boyun eğmek için değil. Avrupa'yı ortak istekleri belirlemek için kurduk, toplu vazgeçme için değil.

Eğer seçilsem, çalışma arkadaşlarıma Avrupanın bağımsız besinini, sağlık güvenliğini, çevreye saygı duyarak ve tarım fiyatlarını göz önünde bulundurarak uygun bir geliri

garanti etmek amacıyla ortak tarım politikası dosyasını açmayı önereceğim. Tarım politikası tekrar gözden geçirmek bir gerekliliktir. Bunu kaldırmak Avrupa'nın bağımsızlığı için bir felakettir. Böyle bir durum tarımın kaderini belirsizliğe sürükler.

Sözlükçe 3:

renoncement	vazgeçme
collectif	Toplu,ortak
decent	uygun
Ouvrier/ouvrière	işçi
promotion	terfi
réussir	başarmak
Président	başbakan
emploi	İş
humanisme	hümanizm
universelle	evrensel
compétitif	rekabet edici
Fierté	gurur

VI. 4 Örnek Metin:

Discours prononcé à l'occasion du Bicentenaire du rétablissement du Barreau de Paris

DISCOURS DE M. LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE
Bicentenaire du rétablissement du Barreau de Paris
Palais de Justice - Jeudi 24 juin 2010
Mesdames, Messieurs

Comment dire ma confiance en votre bâtonnier en vous évitant la litanie des salutations ? Que chacun comprenne que c'est pour moi un réel plaisir d'être parmi vous pour célébrer ce bicentenaire. J'ai moi-même choisi le métier d'avocat et parce que mon attachement à cette profession est resté toujours aussi fort ; avant même d'être jeune stagiaire auprès de ce barreau j'admirais le pouvoir de l'avocat capable de donner une voix à ceux qui n'en ont pas, capable de faire évoluer convictions et mentalités, capable de dévoiler un versant de la vérité qui n'était encore apparu à personne.

Je n'ai pas oublié non plus les discussions passionnées et souvent passionnantes sur des sujets qui intéressent la société, sur d'autres qui n'intéressent que le barreau et qui n'en sont pas moins importants.

Il m'est arrivé dans ma vie politique déjà bien longue, de regretter que l'expression publique et collective des avocats ne soit pas toujours assez forte. Vous parlez des libertés, Monsieur le bâtonnier et vous l'avez bien fait, des droits de l'Homme et des droits de la personne. Après tout respectant ô combien les magistrats dont nombre sont mes amis, pour qui j'ai beaucoup de respect. Je pense aussi que quand on parle procédure pénale, droits de l'Homme, la parole de l'avocat est parfois aussi juste que celle du magistrat fût-il le magistrat instructeur. L'avocat n'est pas illégitime à évoquer la procédure pénale et à dire ce qu'il en pense. Et d'ailleurs les magistrats les plus ouverts et les plus responsables savent bien que nos deux professions doivent travailler de concert l'une envers l'autre.

Mais c'est bien le rôle des avocats dans le monde actuel que je souhaite mettre à l'honneur aujourd'hui. Vous êtes garants de la justice, vous êtes défenseurs du droit, vous êtes protecteurs des libertés et j'ai parfaitement conscience que vous devez répondre à des attentes de plus en plus nombreuses, de plus en plus contradictoires à une époque où les litiges se multiplient et où l'idée de norme et de règle est trop souvent bafouée. Fantastique que notre société qui exprime tout à la fois un vif besoin de liberté et, dans le même temps, une attente d'autorité. Les deux. Pas l'une sans l'autre.

Vous êtes les porteurs d'une fraternité restaurée, par la médiation, par la reconnaissance d'un Droit qui prime sur la force, et par le rappel que l'égalité devant la loi fonde notre République.

Les valeurs que vous portez imprègnent notre idéal républicain, et l'on sait à quel point l'histoire de notre République a été façonnée par d'illustres figures d'avocats.

Je suis heureux d'ouvrir ces journées qui marquent votre place dans notre démocratie (www.president.discour).

ÇEVİRİ 4:**PARİS BAROSUNUN İKİYÜZYILINCI KURULUŞ KONUŞMASI****ADALET SARAYI 24 HAZİRAN 2010****BAYLAR, BAYANLAR**

Uzun bir kilise duasına benzeyen selamlama kısmına girmeden baro başkanınıza olan güvenimi size nasıl anlatabilirim?

İki yüzüncü yıl dönümünü kutlamak amacıyla aranızda bulunduğum için duyduğum zevki herkes tahmin ediyordur. Bu mesleğe karşı o kadar çok güçlü bir bağlılık hissettim ki avukatlık mesleğini seçtim. Bu baroda genç bir stajyer iken avukatların, sesi olamayanlara ses verme, mantık ve ikna kabiliyetine, hiç kimsede olmayan gerçekleri ortaya çıkarma kabiliyetine hayrandım.

Ve buraya her zaman asla unutamadığım bir özlem duygusuyla geliyorum.

Toplumla ilgili ve baroyla ilgili tutkulu tartışmaları unutmadım. Siyasi hayatımda anladım ki, çok güçlü olamayan avukatların toplumsal ve kamusal ifadelerini üzümlere gördüm. Sayın baro başkanı, özgürlüklerden, insan haklarından çok iyi bahsediyorsunuz. Çoğu arkadaşım olan yargıçlara hepsine sonsuz saygılarımı sunuyorum. Ceza yasasından, insan haklarından bahsedildiği zaman avukatlar yargıçlar kadar iyi olabiliyorlar. Avukatlar, ceza yasasını ifade edecek kadar adildir. Ve ayrıca en açık ve en çok sorumluluğu bulunan yargıçlar çok iyi biliyorlar ki her iki meslek birbirine karşı uyumlu bir şekilde çalışmalıdırlar.

Günümüzde dünyadaki avukatlık mesleğini düşündüğümde size sonsuz saygılarımı sunuyorum. Siz adaletin garantisisiniz, hukuk savucularısınız, özgürlüklerin koruyucusunuz ve çok iyi farkındayım ki, gittikçe artan karmaşıklaşan, fikirlerin değiştiği bir dünyaya cevap vermek zorundasınız. Toplumumuzun hem canlı bir özgürlük ihtiyacını

hem de aynı zaman da bir otorite beklentisini belirtmesi fantastiktir. Her ikisi de. Biri olmadan diğeri asla.

Sözlükçe 4:

rétablissement	kuruluş
batonnier	baro başkanı
litanie	uzun kilise duası
confraternité	meslektaş
Procés	dava
magistrat	yargıç
pénal	ceza
illégitime	yasa dışı
De concert	uyuşma, anlaşma
Metre a l'honneur	saygılarını sunmak
Justice	adalet
droit	hukuk

VI. 5 Örnek Metin:

SANTE

J'engagerai la politique de santé publique et de prévention qui nous fait défaut depuis tant d'années. J'améliorerai les conditions de travail des professionnels de la santé, leur ferai bien davantage confiance, reconnaitrai leur mérite par de plus grandes facilités de promotion professionnelle, et libérerai l'hôpital de la contrainte des 35 heures en permettant à tous ceux qui veulent travailler plus pour gagner davantage de le faire. Je souhaite garantir l'égalité et l'équité de l'accès aux soins pour tous sur tout le territoire. Mais je veux également que chacun se sente responsable du financement de notre système de santé. Je ne pense pas qu'il y ait matière à beaucoup d'économies dans la santé. Compte tenu de l'allongement de la durée de la vie, du progrès médical et de l'aspiration bien naturelle de nos concitoyens à vivre en bonne santé, l'investissement dans la santé sera forcément majeur. Je veux que nous préservions l'excellence de notre système de santé, qui est l'un des meilleurs du monde.

Au lieu de lutter contre ses gaspillages, nous avons organisé son rationnement, essouffant nos professionnels sous le poids de la bureaucratie, de l'isolement, des inégalités, sans parler des 35 heures. Pour moi, la santé n'est pas un coût, c'est un investissement, une richesse, des emplois, de la croissance, et surtout un bien-être qui n'a aucun prix. C'est pourquoi tout euro dépensé dans la santé doit être un euro utile, qui serve à guérir ou à soulager la souffrance. Je ferai des sciences du vivant une priorité de notre recherche.

Les remboursements pour les lunettes et les prothèses, les Français ont un remboursement qui ne doit pas être supérieur à 30 %, alors que le problème d'hygiène dentaire, c'est un problème de santé publique, on ne peut pas dire que c'est du confort, on ne peut pas se trimballer avec une dent qui manque, et pareil pour les lunettes, ce n'est pas une question de mode, c'est une question de nécessité. J'ai proposé qu'on porte les remboursements jusqu'à 50 %, mais je veux qu'à l'inverse, on pose le problème des fraudes, des médicaments de confort et des excès en tout genre (www.elysee.fr/president)

Interview au journal Le Monde du 23 janvier 2007

ÇEVİRİ 5 : SAĞLIK

Kamu sağlığı politikasına ve bize yıllardan beri hata yaptıran önyargılara değinmek istiyorum. Profesyonel sağlık alışanlarının çalışma şartlarını iyileştirmek amacıyla onların hak ettikleri değeri vererek büyük terfi kolaylığı sağlayacağım ve daha fazla kazanmak için daha fazla çalışmak isteyen kişilere izin veren 35 saat çalışma zorunluluğunu hastanelere serbest bırakacağım. Her yerde herkesin eşit ve adaletli bir şekilde tedaviye ulaşmasını sağlamak istiyorum. Fakat aynı zamanda herkesin sağlık sistemimizin finansmanından sorumlu olmasını istiyorum.

Yaşam süresinin uzunluğunu, doğal bir şekilde sağlıklı yaşayan vatandaşlarımızı ve tıbbi ilerlemeleri hesaba katınca, sağlık alanında ekonomi açısından pek fazla sorun olduğunu düşünmüyorum. Dünyanın en iyilerinden olan mükemmel sağlık sistemimizi korumamızı istiyorum.

Sağlık harcamalarıyla mücadele etmek yerine, 35 saatlik zorunluluğa hiç değinmeden, eşitsizlikten, ayrımcılıktan ve bürokrasinin ağırlığı altında ezilen sağlık çalışanlarımıza belirli bir miktar ayırdık. Benim için sağlık bir masraf değil büyümeyi, iş imkânını, zenginliği sağlayan paha biçilemez bir yatırımdır. Bu yüzden sağlık için harcanan her avro acıları azaltan ve iyileştiren yararlı bir avrodur. Araştırmamızın önceliğini insan bilimine vereceğim.

Fransızlar, protez ve gözlükler için % 30'u geçmeyen bir ödeme alıyorlar, oysa ki diş sağlığı da önemli bir konudur. Bu, kamu sağlığını ilgilendiren bir sorundur, bunun bir konfor sorunu olduğu iddia edilemez, eksik bir dişle sağlıklı olunamaz aynı durum gözlük içinde gerekli, bu bir moda sorunu değildir bu bir zorunluluktur. Ödemelerin % 50 ye çıkmasını önerdim ama bunun dişında konfor tıbbı, sahtecilik, her türlü aşırılık sorunlarını da ele alacağım.

Sözlükçe 5:

Santé publique	Kamu sağlığı
ameliorer	geliştirmek
confiance	güven
précaire	geçici
concitoyen	vatandaş
liberer	Serbest bırakmak
Progress medical	Tıbbi ilerleme
preservion	Ön yargı
Prendre en compte	dikkate almak
gaspillage	Savurganlığı israf
prévention	engelleme
inegalité	adaletsiz
essoufler	Ezmek, bastırmak
Poids de la bureaucratie	Bürokrasinin ağırlığı
Prendre en charge	sorumluluğunu almak
investissement	yatırım
Émailler l'actualité	gündemi meşgul etmek
A l'initiative	girişim ile

MART-NİSAN 2009

TÜRKİYE BÜLTENİ

AK PARTİ YAYIN ORGANI YIL: 6 SAYI: 60

4 SEÇİMİN GALİBİ 7 BÖLGENİN BİRİNCİSİ

Obama Türkiye'de:
"PKK terör örgütü
ortak düşmanımızdır"

Başbakan Erdoğan:
"Karabag çözülmeden
Ermeni sınırı açılmaz"

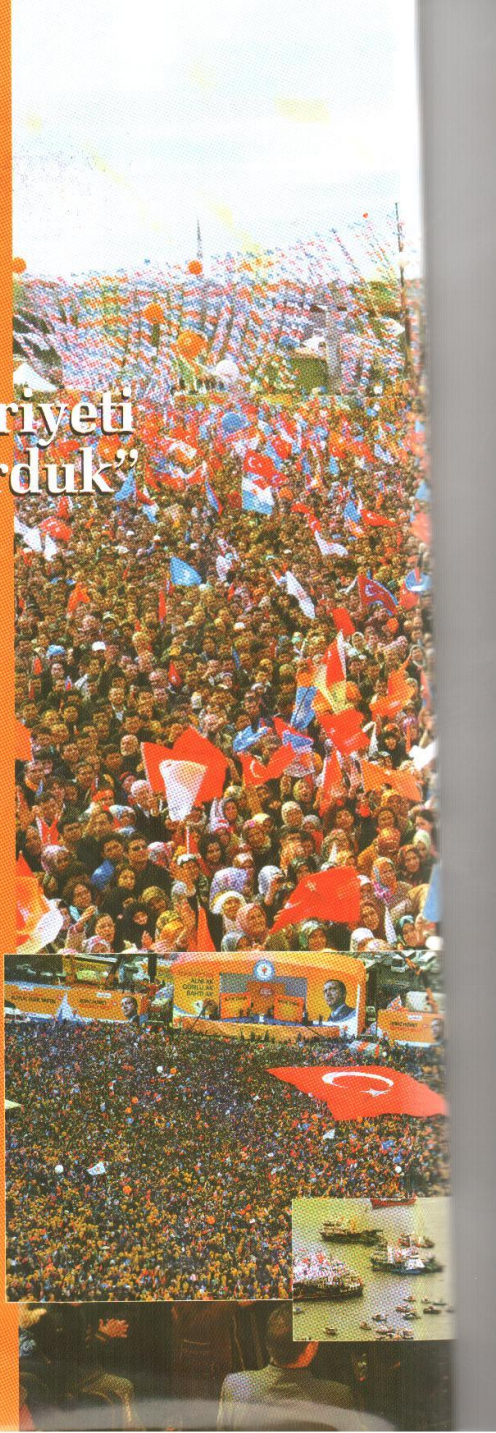
VI. 6 Örnek Metin

“Biz bu Cumhuriyeti hep birlikte kurduk”

AK PARTİ GENEL BAŞKANI VE BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN, 29 MART YEREL SEÇİMLERİ ÖNCESİNDE İSTANBUL KAZLIÇEŞME'DE İSTANBULLULAR'A SESLENDİ. BAŞBAKAN ERDOĞAN, “BİN YILLARDIR BOZULMAYAN KARDEŞLİĞİMİZİ EBEDİYEN MUHAFAZA EDECEĞİZ” DEDİ.

Başbakan Erdoğan:
“Biz bu Cumhuriyeti hep birlikte kurduk. Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır, toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır. Yıllarca birlikte güldük, birlikte sevindik. O zaman ayrı gayri niye? O zaman ayrımcı siyaset niye? İnsanları bölen, ırklarına, mezheplerine, dinalerine, dillerine ayıran bu dil, bu üslup niye? Bu çatışmacı, bu tahrik edici üslup niye? İşte biz bu anlayışla 'demokrasi' dedik. İşte Necip Fazıl'dan, Nazım Hikmet'ten aldığımız ilhamla 'özgürlük' dedik. Mehmet Akif'ten, Namık Kemal'den, Kemal Tahir'den aldığımız üslupla 'hürriyet' dedik. Mevlana'dan, Yunus Emre'den, Hacı Bektaşî Veli'den aldığımız dersle 'kardeşlik' dedik. Biz Gazi Mustafa Kemal'den yüklediğimiz mesuliyetle 'muasır medeniyetler seviyesi' dedik. Birlik içinde, bütünlük, kardeşlik içinde geleceğe emin adımlarla bu yürüyüşümüzü sürdüreceğiz. Bin yıllardır bozulmayan kardeşliğimizi ebediyen muhafaza edeceğiz.”

ÇEVİRİ 6 : Nous avons établi la republique tous ensemble.

Le premier ministre Erdoğan:

Nous avons établi la republique tous ensemble. Le drapeau se fait grace au sang, s'il y a quelqu'un qui meurt pour le pays, voila c'est le pays.

Depuis des années, nous avons ri et nous sommes réjouis ensemble.

Alors pourquoi nous séparons-nous l'un de l'autre?

Alors pourquoi le séparatiste?

Pourquoi ces langues ou styles qui séparent les gens selon leur race, leur secte, leur religion?

Pourquoi ces styles contradictoires et provocateurs?

Voila, pour ces raisons nous avons dit : *'la democratie'*

Voila, nous avons dit *la liberté* grâce a l'inspiration venu de Necip Fazıl, Nazım Hikmet.

Nous avons dit *l'indépendance* grâce l'inspiration venue de Mehmet Akif, Kemal Tahir.

Nous avons dit *la fraternité* avec les leçons données par Hacı Bektaşî Veli.

Nous avons dit: le niveau de civilisation contemporaine avec la responsabilité que nous avons prise de Gazi Mustafa Kemal.

Nous allons maintenir notre marche vers l'avenir dans la fraternité, l'union et l'unité.

Nous allons préserver notre fraternité qui n'a pas été déformée depuis des milliers d'années.

VI.7 Örnek Metin 7

AK PARTİ
KOCAELİ

“Ezberleri bozan bir Türkiye inşa ediyoruz”

AK PARTİ GENEL BAŞKANI VE BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN, 29 MART YEREL SEÇİMLERİ ÖNCESİNDE İLK MİTINGİ KOCAELİ’NDE GERÇEKLEŞTİRDİ. “DEĞİŞİMDEN, DÖNÜŞÜMDEN YANA TAVIR ALAN, EZBERLERİ BOZAN BİR TÜRKİYE İNŞA EDİYORUZ” DİYEN BAŞBAKAN ERDOĞAN, PERŞEMBE PAZARI MEYDANI’NDA HALKA HİTAP ETTİ.

Başbakan Erdoğan:
“Garip gureba itilip kakılmıyor, işçinin, emekçinin hakkı gasp edilmiyor. Hiçbir ırk, hiçbir din, hiçbir sosyal sınıf diğerine üstün sayılmıyor, dışlanmıyor, horlanmıyor. Bu ülkede, Türkiye’de artık güçlünün sesi, haklının sesini bastırmıyor. Biz daha da iyisini hak ediyoruz. Bu ülke çok daha fazlasını hak ediyor. İşte bunun için ‘Durmak yok, kalkınmaya, ilerlemeye devam’ diyoruz. Bunun için ‘Durmak yok, reformlara devam’ diyoruz. Biz dik duracağız ama dikleşmeyeceğiz. Bütün ilkemiz bu. Bu milletin onuruna, asla asla leke sürdurmeyiz.”

ÇEVİRİ 7:

Nous construisons une turquie extraordinaire

Le premier ministre Erdoğan:

Les pauvres ne sont pas dédaignés, le droit des ouvriers et salariés ne sont pas usurpés.

Aucune religion, aucune race, aucune classe sociale ne doit être supérieure, écartée ou dédaignée aux autres.

Dans ce pays, en Turquie, la voix de la force ne l'emporte pas sur la voix des gens qui sont justes. Nous avons le droit d'obtenir mieux. Ce pays a le droit d'obtenir beaucoup plus.

Voilà pourquoi nous disons de ne *pas arrêter, continuer ce développement, avancer.*

Voilà pourquoi nous disons de ne pas arrêter, de continuer les réformes.

Nous nous tenons droit mais nous ne nous vantions pas.

C'est toute notre cible. Nous ne nous permettrons jamais de déshonorer cette nation.

Sözlükçe 7

Garip gureba	Pauvres, étranger
İtip kakmak	Pousser, dédaigner
Üstün görmek	Etre supérieur
Hak etmek	Avoir le droit
Dik durmak	Tenir droit
onur	honneur

VI. 8 Örnek Metin 8:

AK PARTİ
SAMSUN

“Cumhuriyetimizin kazanımlarına biz sahip çıkıyoruz”

SAMSUN CUMHURİYET MEYDANI'NDA HALKA SESLENEN BAŞBAKAN ERDOĞAN, MİLLETİN AK PARTİ'YE OLAN SEVGİSİNİN YAPILAN HİZMETLERDEN KAYNAKLANDIĞINI SÖYLEDİ. BAŞBAKAN ERDOĞAN, “HİZMET ÜRETİYORUZ. HİZMETİN ADRESİNE ULAŞTIĞINI GÖRÜYORUZ” DEDİ.

Başbakan Erdoğan:
“Cumhuriyetçiyiz derler, Cumhuriyetin eserlerine sahip çıkmazlar. Milliyetçiyiz derler, milletin emanetine sahip çıkmaz, millet için eser üretmezler. Çağdaşız derler, çağdaş dünyaya sırt çevirirler. Cumhuriyetimizin kazanımlarına biz sahip çıkıyoruz. Milletimizin hassasiyetlerine, devletimizin temel niteliklerine sahip çıkıyoruz. Onlar dar alanda siyaset yapıyorlar. Bizim plamımızı, projemizi millet hazırladı, farkımız bu. Bizim karalama siyasetiyle, çamur siyasetiyle, iftira siyasetiyle işimiz yok. Biz konuşursak, belgeyle konuşuruz. Bunların attıkları çamurları ciddiye alsak 81 vilayete hizmet götüremez, Türkiye'yi büyük devlet, büyük ülke yapamazdık.”

ÇEVİRİ 8:

Nous nous érigions en protecteur de l'acquisition de la republique.

Le premier ministre:

Ils disent qu'ils sont républicains mais Ils ne préservent pas des œuvres de la republique.

Ils disent qu'ils sont nationalistes mais Ils ne préservent pas la consigne de la nation, ne produisent pas des oeuvres pour la nation.

Ils disent qu'ils sont contemporains, Ils tournent le dos au monde contemporain.

Nous nous érigeons en protecteur des sensibilités de Notre nation, de la propriété fondamentale de notre Etat.

Ils font de la politique le domaine de l'insuffisance. Nos plans et projets ont été préparés par la nation, c'est ça notre difference. Nous ne nous intéressons pas à la politique de la calommie ni celle de la médisance.

Si nous parlons, nous parlons avec des documents. Si nous attachons de l'importance aux calomnies, nous ne pouvons pas servir aux 81 villes, ne pouvons pas faire de la Turquie un pays grand, un Etat grand.

Sözlükçe 8:

cumhuriyet	republique
milliyet	nationalite
çağdaş	contemporain
devlet	Etat
İftira	calomnie

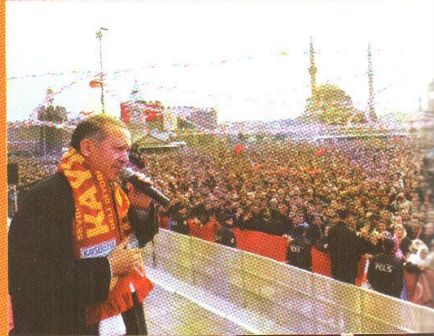
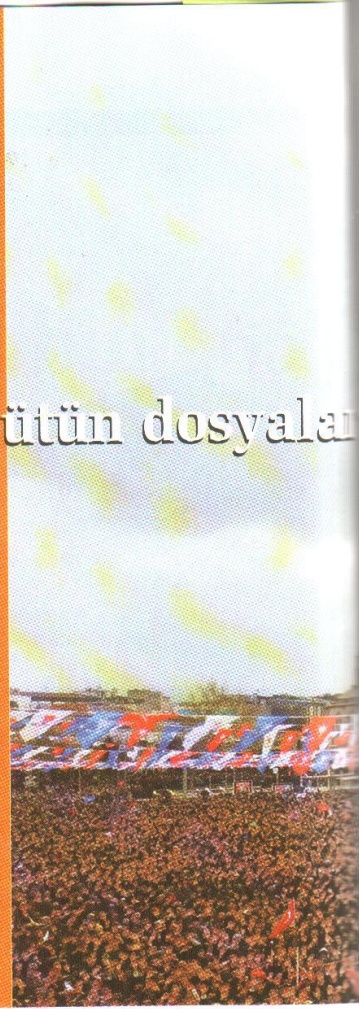
VI. 9 Örnek Metin 9:

AK PARTİ'nin bütün dosyaları AK, AK, AK!

AK PARTİ GENEL BAŞKANI VE BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN, KAYSERİ CUMHURİYET MEYDANI'NDA YAPTIĞI KONUŞMADA "YOLA ÇIKARKEN TÜYÜ BİTMEMİŞ YETİMİN HAKKINI YEMEYECEK VE YEDİRTMEYECEĞİZ DEDİK" ŞEKLİNDE KONUŞTU.

Başbakan Erdoğan:
"Atatürk üzerinden geçinenlerin hiçbir icraatı yok. Biz geldik, hastaneleri birleştirdik. Susuz ve yolsuz köy kalmayacak dedik, KÖYDES ve BELDES projelerini başlattık. Fakir fukaraya kömür yardımı yaptık. Milletın efendisi değil hizmetkari olmak için yola çıktık. Bu milletin onurunu korumak için bu ülkenin büyüklüğüne yakışan duruşu sergilemek için, karşımızda kim olursa olsun, dimdik durur, bu ülkenin menfaatlerine helal getirmeyiz. Bu milletin emanetini taşıdığımız her günü, her saati, her anı bu şura sahip olarak geçirdik. Her geldiğimizde sizin karşınıza alınımız ak, başımız dik olarak çıktık. Aldatan olmadık, aldanan olmadık. AK PARTİ'nin bütün dosyaları AK, AK, AK."

P0.8

P0.5

ÇEVİRİ 9:

Les dossiers de la partie d'AK sont blancs, blancs et blancs...

Ceux qui tirent profit de l'image d'Atatürk n'ont aucune action pour la nation. Nous sommes venus, avons uni les hospitaux. Nous avons dit qu'il n'y aura pas un village sans eau et ni route, nous avons commencé le projet BELDES et KÖYDES. Nous avons distribué le charbon pour les pauvres.

Nous nous sommes mis à la route pour être servant de la nation, ne pas être maître.

Pour préserver l'honneur de cette nation, pour exposer la manière convenable aux Grands pays, quels qu'ils soient, nous avons tous le devoir de préserver les intérêts de cette nation.

Nous avons passé toutes les heures, tout le moment, tout le jour en prenant conscience de la responsabilité des consignes de la nation.

Chaque fois que nous sommes devant vous, nous avons le front haut.

Nous ne sommes jamais séducteurs et ne nous sommes jamais trompés.

Sözlükçe 9:

Fakir fukara	pauvres
korumak	Preserver, proteger
menfaat	interet
Halel getirmek	préjudicier, porter atteinte a
efendi	maitre
Başı dik olmak	avoir le front haut
şuur	conscience
aldatmak	tromper

VI. 10 Örnek Metin 10:

ÇEVİRİ 10:

Nous ne donnons pas la permission de discuter a aucune personne.

Préserver le droit de l'un et de l'autre dans le monde est le plus grand but de notre pays.

Entre nous, Il n'y a ni discorde ni intrigue. Parce que nous nous associons l'un à l'autre fermement.

Une fois que Yukarı bağ a été envahi par l'Arménie, des portes ont été fermées.

Pour cette raison, cette situation a disparu et d'autres portes se sont ouvertes. Or, si nous ne nous entendons pas avec nos frères azerbaidjanais, nous n'avancerons pas.

Nous n'avons jamais endommagé les intérêts de l'Azerbaidjan à partir de ce moment.

Notre seul but est d'améliorer la relation entre la Turquie et l'Armenie, et ainsi que d'autres ,, Pour pouvoir former des conditions convenables. Ce qui nous permettrait de trouver une bonne solution au problème Yukarı Bağ dans le but de protéger l'union avec l'Azerbaidjan.

Sözlükçe 10:

tartışmak	discuter
uluslar arası camia	monde international
hukuk	justice
fitne, fesat	séduction, corruption
işgal etmek	envahir
gaye	cible
çözüm	solution

VII. SİYASİ METİNLERİN ÇEVİRİ SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Her toplumun dili, kültürü, tarihi farklı olduğundan oluşturulan metinler de kaçınılmaz olarak farklı olacaktır. Dolayısıyla çevirmen bu farkları göz önüne alarak çeviri yapacaktır. Bunları önceden saptamak çevirmenin daha bilinçli bir şekilde çeviri yapmasını sağlayacak ve yanlış anlaşılmalara önlemiş olacaktır.

Siyasi metinlerdeki dil kullanımı, bireye, topluma, yöreye ve ulusal farklılıklara göre değişmektedir. Bu nedenle siyasi metinlerin anlamı tıp ve hukuk alanlarında olduğu gibi somut ve kesin değildir. Sözcük ve cümle açısından yan anlam söz konusudur. Bu metinlerde söylenmek istenenler en kısa ve yalın bir şekilde söylenmez. Burada amaç verilmek istenen iletiyi ikna yoluyla dile getirmektir. Kullanılan dil yalın ve nesnel olmadığından duygusal ve süslü bir anlatım söz konusudur. Siyasi metinlerin çeviri sürecinde karşılaşılan sorunlardan biri bu öznel anlatım tarzıdır.

(Bkz. Büyüknisan, 2003: 33)

Politikada hedef kitle büyük olduğundan siyasetçiler seçmeni ikna etmek için retorik bir dil kullanmaktadırlar. Bu durum karşısında çevirmen metnini doğru bir şekilde yorumlayabilmelidir. Siyasi metinlerde sözcüklerin sözcük anlamı yanı sıra metin içindeki anlamları önemlidir. Bu açıdan çevirmen metin içindeki anlamları doğru yorumlayabilmesi için her iki dilin kültür ve dilini her yönden tanımalıdır.

İkna amacı taşıyan siyasi konuşmalarda, deyim, eğretileme, ince alaylar, tekrarlar gibi dil araçları vardır. Bu kullanımlar kültür içerikli olduğu için çevirmen burada yaratıcı olmak zorundadır.

Çevirmen, çeviri sürecinde tüm bu kıstasları göz önünde bulundurmalıdır. Bir sonraki bölümde çeviri sürecinde karşılaşılan sorunlar dilbilimsel, kültürel ve kurumsal farklılıklar olmak üzere sınırlandırılmıştır.

VII.1 Dil bilimsel ve Kültürel Açıdan Karşılaşılan Sorunlar

Çeviri sürecinde de karşılaşılan sorunlar genel olarak bir çok çevirmen veya kuramcı tarafından farklı şekillerde birçok kez dile getirilmiş kendi içlerinde kategorilere ayrılmıştır. Örnek oluşturması ve bize yol göstermesi amacıyla burada Berrin Aksoy'un çalışması ele alınmıştır. Aksoy, siyasi metinleri özelliklerine göre ayırmış farklı yapılarıdaki özellikleri ortaya koyarak çevirmenin dikkat etmesi gereken hususları belirlemiştir. Dil bilimsel ve kültürel açıdan şu şekilde bir ayırım yapılmıştır.

Dil bilimsel özellikleri açısından: Yapısal olarak eksilteli anlatımlar, karşılaşılan sorunlardan biridir. Siyaset dilinde halka daha yakın ve sıcak olabilmek ve resmi, uzun tanımlardan ve terimlerden kaçmak için kullanılan eksilteli anlatımlar yapısal bağlamda ele alınan zorluklardan biridir.

Örnek: Çankaya'nın görüşü, Ankara gündemi, Hükümetin başı vs.

Bu kullanımlar yoğun kültürel içerikleri olmadığı durumlarda eksilteli olarak hedef dile aktarılabileceği gibi iletişimsel karşılıklarıyla ya da işlevsel karşılıklarıyla verilebilmektedir.

Anlamsal olarak ise örtmece kavramıyla karşılaşıyoruz. Somut isimler soyut isimlerle, yüklem "boş" yüklem veya isim fiillerle kullanılmaktadır. Bazı durumlarda o sözcük özgün dildeki haliyle söyleneceği yerde diğer bir dildeki karşılığıyla verilmektedir.

Örnek:

"saldırı" sözcüğü yerine "sınır ihlali" , "yoksul" yerine "dar gelirli", "işsizlik" yerine "durgunluk" gibi kullanımlar siyaset dilinde kullanılmaktadır.

Çevirmen, örtmece sözcük ve kavramların karşılığını eğer mümkünse diğer dilde yine siyasi söylemin işlevini yaratabilmek açısından örtmece karşılıklarıyla verebilir.

Siyaset dilinde ayrıca ödünç sözcüklerle de karşılaşılmaktadır. Siyaset dilinde sözcüklerin neredeyse tamamı İngilizce ya da Fransızcadan dilimize girmiştir. Bunların bir kısmı birçok batı dilinde ortak kullanılan demokrasi, hegemonya, totaliter, kabine, konsey vs. gibi sözcüklerin yanı sıra, bir kısmı da Türkçe karşılıkları bulunmayan kavramlar içeren sözcüklerdir.

Örnek: tiyo vermek, harmonizasyon, akretide, mega proje, enflasyon, resesyon vs. Çevirmen bu sözcükleri değiştirmeden ya da çevirisini yapmadan kullanabilir.

Kültürel açıdan; Siyaset dilinde en çok karşılaşılan ve kültürel özellik taşıyan sözcükler siyasi jargon ve klişelerdir. Siyaset dili kapsamında, dilimizden yabancı dile ya da yabancı dilden dilimize yapılan çevirilerde deyiş kaydırması adı altında değişiklikler en çok siyasi jargonun aktarımında ortaya çıkar. Dilimizde siyasiler tarafından yoğun olarak kullanılan bir jargon vardır.

Örnek: enflasyonu aşağı çekmek, işçiyi memuru enflasyona ezdirmemek.

Yazılı ve sözlü siyaset dilinde kullanılan bu jargonun karşılıkları bazen diğer dilde aranırken çevirmen hedef dildeki jargondan yararlanabilir.

Siyasette en çok kullanılan ve çevirmen açısından zorluk yaratan diğer bir özellik eğretilmelerdir. Anadolu kültürünü ve anlatım özelliklerini yansıtan bu eğretilmelerin hedef dile sözcüğü sözcüğüne ya da anlamsal olarak çevirisi sorunlar yaratabilir.

Örnek: Orta direk, kadayıfı kızartmak, limon gibi sıkmak, vs.

Fransızca siyasi metinlerde görülen ve zaman zaman çeviri zorluğu yaratan bazı metaforları şu şekilde örneklendirebiliriz.

Örnek:

Ce n'est pas suffisant pour faire de l' histoire europeenne **un long fleuve tranquille** (Doménech, 2010:108).

La constriction europeenne est **une aventure collective...**(Doménech, 2010:108).

L'europe ne sortira pas de sa maladie congénital; une succession de bonnes resulition **qui s'englisent dans la sables** de deliberations trop longues...(Doménech, 2010:109).

Çevirmen, bu metaforları veya kelime oyunlarını erek dile uygun olarak birebir çeviri, alıntı çeviri, açıklamalı ya da aynı anlama gelecek başka kavramlarla çeviri yapabilir.

Dil bilimsel ve kültürel açıdan değerlendirdikten sonra çevirmenin dikkate alması gereken diğer bir zorluk ise kurumların farklılığından kaynaklanan çeviri sorunlarıdır. Bu konu diğer bölümde ele alınacaktır.

VII. 2 Siyasi Kurumlardaki Farklılıklar

Siyasi metinlerdeki diğer bir zorluk ise sosyal yapıdaki farklılıklardır. Ülkeler arası politik sistemlerdeki farklılıklar nedeniyle statülerin, kurumların, yasaların partilerin adlandırılmaları farklı olmaktadır. Fransa ve Türkiye de siyasi yapılanma farklı olduğu için çeviri esnasında kavram kargaşası yaşanabilir. Fransızcadan Türkçeye veya Türkçeden Fransızcaya siyasi metin çevirileri yaparken her iki ülkedeki siyasi kurumları işlevleriyle beraber bilmek çeviri sürecini kolaylaştıracaktır.

Çeviri aşamasına geçmeden önce Fransa'daki siyasi yapıyı, işleyişi iyi tanımak bize bu süreçte faydalı olacağından kısa bir arka alan bilgisi vermek yararlı olacaktır.

Fransa da cumhurbaşkanı, kurumların iyi işlemesini garanti altına alan kişidir. Cumhurbaşkanı, aynı zamanda orduların başı, ulusal bağımsızlığın sorumlusu olarak, ağır kriz dönemlerinde olağanüstü yetkilere sahiptir. Bazı kanun tasarılarını halkoyuna sunabilir ve Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar verebilir. Uygulamada, dış politikanın yönlendirilmesinde başlıca rol kendisine verilmiştir. (Kobifinans, 2010).

Başbakan ise milli savunmadan sorumludur ve kanunların uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Hükümetin faaliyetlerini yönetir. Hükümet, ulusal politikaları tespit eder ve yürütür. Hükümet Parlamentaoya karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı meşrutiyetini doğrudan Fransız halkından alır. Başbakan ise bu meşrutiyeti parlamentonun çoğunluğuyla elde eder. Millet Meclisinde çoğunluk eğer Cumhurbaşkanı ile aynı partilerden değilse bu duruma Fransız siyasetinde "Co-habitation" (birlikte yaşama) denilmektedir. Bu durumda Cumhurbaşkanı, 1958 Anayasası çerçevesinde kendisine tanınan yetkileri dar anlamda kullanmaktadır. Cumhurbaşkanı, Meclis çoğunluğu ile aynı siyasi partilerden geldiğinde ise hem Devlet, hem de hükümetin başı olmakta, böylece rejim başkanlık sistemine benzemektedir.

Fransa'daki diğer bir uygulama ise meclis sistemiyle ilgilidir. Fransa da meclis çift kamaralıdır. Fransız Milli Meclisi (Assemblée Nationale) Fransa'nın ana yasama organıdır. Millet Meclisi'nin 577 üyesi, doğrudan genel oyla, iki türlü, tek adaylı ve çoğunluk esasına dayalı seçimle, 5 yıllık bir süre için seçilir. İkinci kamara ise senato'dur (Sénat). Meclisin aksine Senato feshedilemez. 331 senatör, Fransa çapında halk tarafından seçilmiş olan belediye meclis üyelerinden, il (département) yerel meclis üyelerinden, bölge (Région) yerel meclis üyelerinden oluşan seçmenler tarafından seçilmektedirler. Senato seçimleri 3 yılda bir yapılır ve her seçimde senatonun üçte biri yenilenir. Senato'nun yasama gücü sınırlıdır, çünkü Senato ile Parlamento arasında anlaşmazlık olması durumunda son söz Milli Meclis'e aittir (Kobifinans, 2010).

Çevirmenin bu ayrıntıları bilmesi ve kendi ülkesindeki kurumlarla karşılaştırması çeviri işlemini daha da kolaylaştıracaktır. Bazen iki ülkede kurumlar arasındaki kurum adları aynı olsa da işleyiş ve görev bakımından farklı olması çeviride sorun yaratabilmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılma istemi koşutunda, kurumsal yapıların Avrupa'dakilerle eşdeğer hale getirilmesine yönelik yasal düzenlemeler, gelecekte bu sorunların azalmasına da neden olacaktır. Bu nedenle kurumsal yapıya ilişkin içerik taşıyan metinlerin çevirileri, Türkiye de bazı kurumların Avrupa dakilere kıyasla eksikliklerini görmek ve yeni yasal düzenlemeler sonucu kurumların adlandırılmasına öneriler sunmak bakımından da yarar sağlayacaktır. (Büyüknisan, 2003:40)

Çeviri yaparken sadece her iki dili çok iyi bilmek yeterli olmamaktadır. Dil yapılarını, dil kullanımlarını, kültürleri, toplumu ve siyasi açıdan kurumlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları da çeviri sürecinde karşılaşılan sorunlardan biri olarak ele alınmaktadır.

Bu süreçte karşılaşılan en önemli sorunlardan bir diğeri de terim çevirileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi metinlerdeki terim çevirisinin kendi içinde ayrışması Werner Koller'in *diller arası eşdeğerlik ilişkileri* ve Reiner Arntz ile Heribert Picht'in çeviriye yönelik terminoloji çalışması ile ortaya çıkmıştır.(Bkz. Büyüknisan, 2003:41)

Çeviri sürecinde karşılaşılan terim sorunları ve bunların çözüm olanakları Emra Büyüknisan'ın *Politik Metinlerde Terim Çevirisi* adlı tez çalışmasında şu şekilde sıralanmaktadır.

Eşdeğerlik durumunda terim çevirisi; bir terimin karşılığı erek dilde tam olarak var ise bu terim çeviri açısından sorun yaratmamaktadır. Ancak kaynak dilde var olan bir terimin karşılığı erek dilde birden çok anlama sahipse bir çeviri engeli ile karşılaşmaktayız.

Örnek:

équité: doğruluk, adalet, eşitlik

fatalité: alinyazısı, kaçınılmaz, zorunluluk

national: milli, ulusal

bureaucratie: yüksek dereceli memurlar, devlet dairelerinin olumsuz yanı.

Yukarıdaki terimlerin birden fazla anlamı olduğu görülmektedir. Bu durumda çevirmen metne göre uygun anlamı vermelidir.

Kapsam durumunda terim çevirisi; bir dildeki bir kavram, içerik bakımından diğer dildeki bir kavramdan daha kapsamlıysa ve erek dildeki kavramın içeriğini tamamen içeriyorsa, bir kapsama durumu söz konusudur. (Büyüknisan, 2003: 44) Türkiye ile Fransa arasında sosyal, kurumsal, kültürel vb. farklılıkların bulunması terim durumunda kapsama kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Örnek:

Salarié,e: ücretli

Kapsama durumuna gösterilen diğer bir örnek ise şu şekildedir. Fransızca da meslek unvanlarında kadın-erkek ayrımı yapılırken Türkçede tek bir sözcükle her iki anlamı verebilmekteyiz.

Kesişme durumunda terim çevirisi; kaynak dildeki terimle erek dildeki terimin anlam boyutunda sadece kısmen eşdeğer olması anlamındadır. Terimler ortak bir anlam taşıyor olsa da, kesişme durumunda, her iki terim birbirinden bağımsız farklı anlamlar içerebilir (Büyüknisan, 2003: 46).

Örnek:

Agence national pour emploi: ulusal iş bulma kurumu
Union national interprofessionnelle pour l'emploi: meslekler arası iş bulma
Maison d'emploi: iş bulma bürosu

İş bulma kurumları olan bu kurumların farklı görev ve sorumlulukları olsa da Türkiye deki iş ve işçi bulma kurumuyla anlam ve işlev olarak kısmen örtüşmektedir.

“1:0” durumunda terim çevirisi; bire sıfır durumu, kaynak dildeki bir sözcüğün ya da ifadenin, erek dilde tamamen karşılıksız kalma durumudur (Büyüknisan, 2003:46). Ancak

bir terimin erek dilde tam bir karşılığının olmaması çeviriyi imkânsız kılmamaktadır. Böyle durumlarda çeviri sürecinde sıkça karşılaşılmaktadır.

Burada çevirmenin görevi, bu tür terimler için uygun karşılıklar bulmaktır. Bunlardan biri alıntılama yöntemidir. Kaynak dildeki bir sözcüğün erek dile aynen aktarılmasıdır. Bu yöntemde kaynak dildeki sözcük erek dile hiç değişmeden geçmektedir. Kaynak dildeki sözcük erek dilin sesbilimsel, yazıbilimsel veya biçimbilimsel normlara uydurularak da alıntılama yöntemi kullanılmaktadır. Uluslar arası kelimeler olarak da bilinen bu sözcükler hemen hemen tüm dillerde aynı biçimde ve anlamda kullanılmaktadır.

Örnek:

La democratie: demokrasi
L'organisation: organizasyon
Le strategie: strateji

Kaynak dildeki sözcüğün erek dile birebir çevrilmesi, erek dilde en yakın ya da benzer anlamda kullanılan bir ifadenin kullanılması, sözcüğün açıklanarak aktarılması ve erek dilde aynı ya da benzer etki yaratacak bir ifadenin kullanılması önerilen diğer çözüm yollarıdır. (Bkz. Büyüknisan, 2003: 47)

Örnek:

senior: gençlerden olmayan
mere isolée: eşinden ayrılmış anne
plein-emploi: tam zamanlı iş.

Önerilen bu beş çözüm yollarının dışında Türkiye de sözcük oluşturma yöntemi tercih edilmektedir. Türkçe dil yapısına bağlı kalarak var olan bazı sözcüklerden yeni sözcükler üretilebilir. Birleşik sözcük, tamlamalar türetme, sözcük türünü değiştirme, halk ağzından sözcük aktarma, diğer Türk lehçelerinden yararlanma başvuru yöntemlerinden birkaçıdır.

Çevirmen, hedef topluma ve kültüre yanlış bilgi verecek ya da yanıltarak gerçekten uzaklaştıracak hatalara ve belirsizliklere meydan vermeyecek bir çevirinin ortaya çıkmasını hedeflemelidir. Metnin ya da konuşmanın dilsel ve işlevsel özellikleri hedef dil ve kültüre elverdiğince aktarılmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çevri eylemi çok eski tarihlere dayanmaktadır. Farklı toplumlar, farklı kültürler, farklı diller var olduğundan beri çeviri her alanda her zaman var olmuştur. Cicero'dan günümüze kadar birçok çevirmen çeviri hakkında düşüncelerini ortaya koymuşlardır. Metinler kendi içlerinde alanlarına göre ayrılmış ve her metne özgü çeviri yöntemleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu tez çalışmasında incelenmiş olan metin türü ise siyasi metinlerdir.

Fransa'nın Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin yaptığı konuşma metinleri ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Genel başkanı olduğu AKP (Adalet Kalkınma Partisi) partisinin bünyesinde yapılan konuşmalar, propagandalar, söylevler temel alınarak inceleme yapılmıştır.

Metin dilbilimin önem kazanmasıyla metinlerin sadece sözcüklerden meydana gelmediğini metnin iletişim sağlamak için var olduğu düşüncesi ağırlık kazanmıştır. Karl Bühler dil kuramı adlı çalışmasıyla dilin üç işlev belirlemiştir. Bunlar betimleme işlevi, anlatım işlevi, seslenme işlevi.

Daha sonra Roman Jakobson'un K. Bühler den esinlenerek bildirişim konusuna ilişkin metin işlevlerini altı ögeye ayırmıştır. Bu işlevlerden biri alıcı odaklı işlevdir. Alıcı odaklı işlev içinde bu tez çalışmasının konusu olan siyasi metin türleri incelenmiştir.

Daha sonra çağrı metinleri adı altında siyasi metinler farklı gruplandırmalarda anılmıştır. 80'li yıllarda Katherina Reis metin-ana türlerini oluşturmuştur. Bunlar, bilgilendirici, anlatımcı ve işlemsel ana tür olarak ayrılmıştır. Amacı alıcıyı belli bir davranışa yönlendirmek olan çağrı metinleri, işlemsel ana tür kapsamı içinde yer almıştır. Bu türdeki metinler, belli değer ölçülerini, bakış biçimlerini, eğilimleri dile getirerek bir tepki bir eyleme neden olmaktır.

Bu tez çalışmasında siyasi metinlerinde böyle bir işlevi olduğunu göz önünde bulundurularak kaynak dilde oluşan etkiyi çevirmenin hedef dilde de vermeyi amaçlaması gerektiği vurgulanmıştır.

Siyasi metinlerin, partilerin ideolojilerine, toplumların tarihine ve kültürel özelliklerine göre biçimlendiği ve politikacılarında bunu yaparken en etkili dili kullandıkları belirtilmiştir. Siyasi metinlerin nasıl oluşturulduğunu bilmek çevirmen için çeviri sürecinde karşılaşılabilecek sorunları en aza indirmesinde ve çeviri metni bu arka plan bilgisine göre oluşturması açısından faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Hatice Çubukçu' nun *2007 de Seçmen Nasıl Yönlendirildi?* adlı çalışmasından yararlanılarak AKP'nin konuşmaları\metinleri nasıl oluşturulduğu incelenmiştir. Bir konuşma metnin hazırlanırken parti tarafından kullanılan yöntemler şu şekilde belirtilmiştir;

Olumsuz adlandırmalar,

Parlak genellemeler,

Olguları kendi görüşü doğrultusunda yorumlama,

Halktan biri kimliğini yaratma.

Daha sonra bu yöntemler, Hatice Çubukçu tarafından genişletilerek ortaya konan yöntemler çevirmenin çeviri yaparken göz önünde bulundurması gereken yol olarak belirtilmiştir.

Bu doğrultuda şu şekilde bir değerlendirme yapılmıştır; konuşmacının kendi partisi ile ilgili olay ve olguları olumlu bir şekilde değerlendirdiği *değer önermeleri*, gelecek ve geçmişe dair olayları kendi doğrultusunda biçimlendirdiği *olgusal önermeler*, kışkırtma, rakiplere meydan okuma, halka görev ve sorumluluk yükleme, ikna etme yöntemi olan *eylem önermeleri* adlı alt başlıklar altında bu metinlerin oluşturulma şekilleri incelenmiş, çevirmenin de bu yöntemleri göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.

Bu yöntemleri daha geniş bir şekilde yorumlayabilmek için *içerik çözümlemesi* yöntemiyle AKP nin oluşturduğu bir metinde içeriksel sözcükler taranmış, sözcüklerin yinleme sıklıkları ve bu sözcüklerin hangi kavramlarla ilişkilendirildiği belirlenmiş, bu özelliklerin dikkate alınarak çeviri yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Daha sonraki aşamada çevrinin ideoloji ile ilişkisine değinilerek metinlerin yazılış amacı yazarın\konuşmacının fikirleri, metinleri nasıl oluşturduğu ve çevirmenin bunu nasıl algıladığı, çeviride ilk önce nelere öncelik vermesi gerektiğine değinilmiştir.

Çevirmen metnin kimin tarafından, ne için, nasıl, ne zaman oluşturduğunu bilmelidir. Herhangi bir fikir belirtme amacı olmayan metinlerin bile yeterince ideolojik olduğu kabul edilirse siyasi metinlerin bu konudaki önemi daha da artmaktadır.

Alıcı odaklı işlevin öne çıktığı, iletinin değerinin, onu dinleyene göre belirlendiği, tartışma, ikna, savunma, seslenme amaçlar taşıyan bu metinlerin ideolojik amaç taşıdığı belirlenmiştir.

Bu tez çalışması, Fransızca metinlerin incelenmesini de içerdiğinden dolayı Fransa'daki siyasi iletişimin nasıl olduğu, önemi araştırılmıştır. 1789 ihtilaliyle ilk defa retorik sanatına başvurulmuştur, 20. yy da psikolojinin gelişmesiyle siyasi iletişim anlayışı değişmiştir. Özel şirketlerin pazarlama yöntemiyle iletişim uzmanları tarafından her duruma özel konuşma metinleri oluşturulmaya başlanmıştır. Halka hitap ederken Fransız siyasetçiler, cybernetique (insanları yönlendirme bilimi) ve empati kurma yöntemlerini kullanmaya başlamışlar, metinlerini konuşmalarını bu doğrultuda oluşturmuşlardır. Çevirmenin bu tür durumlar karşısında nasıl çeviri yapması gerektiği, kaynak dildeki aynı etkinin hedef dilde oluşturup oluşturamadığı tartışılmıştır.

Örnek oluşturması amacıyla Nicolas Sarkozy nin 22 haziran 2009 da Versailles da yaptığı konuşma metninin lexicométri yöntemiyle yapılan analizi bu çalışmaya eklenmiştir. Bu metinde Sarkozy'nin kaç tane sözcük kullandığı, en sık kullandığı veya kullanmaya özen gösterdiği sözcükler incelenmiştir. Bu veriler göz önünde tutularak siyasi metinlerin çevirisinin nedenli karmaşık ve uzmanlık gerektiren bir faaliyet olduğu belirtilmiştir.

Ancak çevirmen siyasi metinler de kullanılan bu yöntemler karşısında tamamen çaresiz olmadığı savunulmuştur. İletilmek istenen sözcükler, kavramlar, eşdeğerlik ya da yeterlilik yöntemleri kullanılarak çeviri yapılabileceği üzerinde durulmuştur. Oldukça karmaşık bir yapı sergileyen siyasi metinlerdeki zorluklar ve bunlar karşısında uygulanabilir çözüm yolları belirtilmiştir.

Dilbilimsel açıdan çeşitlilik gösteren bu zorluklar; eksilteli anlatımlar, örtmece, ödünç sözcükler olarak adlandırılırken kültürel açıdan da kullanılan jargon, klişeler, eğretilmeler olarak belirlenmiştir. Türkiye ve Fransa da ki farklı siyasi yapılaşma, kurumların işleyişi açısından da çeviriye bir takım sorunlar yansıtılabilmektedir. Bu durum

karşısında Fransa'nın siyasi yapılaşmasının iyi tanınmasının gerekliliğinden dolayı çevirmene arka alan bilgisi oluşturması amacıyla Fransa siyasetiyle ilgili kısa bir özet sunulmuştur.

Nicola Sarkozy'nin yaptığı konuşma metinlerinde tıpkı Erdoğan gibi değer önermelerini, olgusal önermeleri ve eylem önermeleri kullandığı saptanmıştır.

Örnek:

Önemli kişilerden alıntı yapma: “En france, << qui sert bien son pays n'a pas besoin d'aieux>>(Voltaire). C'est toujours vrai aujourd'hui, mais il convient de ne pas oublier le <<qui sert bien son pays>>” (Sarkozy, 2006: 14).

Geçmişteki olumsuzlıklardan bahsetme: “Depuis vingt-cinq ans, on vous dit que le pleinemploi est impossible et que le chômage est une fatalité” (Sarkozy, 2007)

Kendisyle ilgili olmluluklardan bahsetmeme: “C'est pourquoi, si je suis élu, l'étudiant qui travaille ne paiera pas d'impôt, le retraité qui veut travailler et toucher sa retraite pourra le faire, notre pays aidera les entreprises à donner du travail aux seniors au lieu de les encourager à s'en séparer” (Sarkozy, 2007).

Halka sorumluluk yükleme: “ je veux également que chaucan se sente responsable du financement de notre systeme de santé” (Sarkozy, 2007)

Tüm bu koşullar göz önüne alınarak siyasi metinlerin çevirisinin nedenli uzmanlık gerektiren bir iş olduğu belirtilmek istenmiştir. Çözüm yolu olarak çevirmenin eş değerlilik veya yeterlilik yöntemleri yardımıyla çeviri yapabileceği vurgulanmıştır.

Sloganlar, tezahüratlar, şarkılar, deyimlerden oluşan bu metinler, dilbilimsel, kültürel, tarihsel açıdan farklı ve karmaşık yapıya sahip olduğu belirtilmiştir. Örnek oluşturması amacıyla çevirilen metinlerde zorluk yaratan birkaç cümle şu şekildedir.

“O zaman ayrı gayrı niye?” (Erdoğan, Türkiye Bülteni, 2009:10)

“Garip gureba itilip kakılmıyor”. (Erdoğan, Türkiye Bülteni, 2009:16)

“Dik duracağız ama dikleşmeyeceğiz”. (Erdoğan, Türkiye Bülteni, 2009:20)

“Ak partinin bütün dosyaları ak, ak, ak”. (Erdoğan, Türkiye Bülteni, 2009:25)

“Fakir fukaraya kömür yardımı yaptık”. (Erdoğan, Türkiye Bülteni, 2009:36)

“Le ministre de l’outre mer” (Sarkozy: 2010)

“la nation de pré carre a vecu ”(2010)

“Des générations d’ouvrier et d’ouvriere” (Sarkozy: 2010)

Bu açıdan çevirmenin bu metinleri, karşı tarafa aynı etkiyi, yaratarak doğru bir şekilde yorumlayabilmesi önemlidir. Bunu yaparken çevirmenden birebir çeviri yapması değil kavramları işlevsel karşılıklarının uygun bir şekilde vermesinin daha uygun ve doğru olacağı belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, B. (2002). Siyaset dili ve çevirisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Bilimleri Dergisi*, 16, 21–22.
- Aksoy, B. (2002). Sosyal bilimler metinler çevirisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 16, 1- 10.
- Amman, M. (2008). *Akademik çeviri eğitime giriş*. (Çev. Deniz Ekeman) İstanbul: Multilingual.
- Anamur, H. (1997). Terimbilim sorunları ve çözüm önerisi. T. Kurultay ve İ. Birkandan (Ed). *Türkiye’de çeviri eğitimi. Nereden nereye? içinde*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Aksoy, B. (2002). *Geçmişten günümüze yazın çevirisi*. Ankara: İmge Yayın Evi.
- Althusser, L. (2008). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*. İstanbul: İthaki.
- Büyüknisan, E. (2003). *Politik metinlerde terim çevirisi*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bulut, A. (2008). *Çeviride ideoloji. İdeolojik çeviri*. İstanbul: Multilingual.
- Büyükkantarcıoğlu, N. (2006). *Dil ve ikna: Türk politika söyleminde ikna edici önerme yapıları*. Dilbilim Araştırmaları.
- Bilgin, N.(2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Büyükkantarcıoğlu, N ve Yarar, B (2004). Politik söylemin ikna edici boyutları: *Büyük ve küçük ölçekli yapılar*. XII. Uluslararası Türk Dilbilim Konferansı Bildirileri İzmir.
- Berman, A. (1995). *Pour une critique des traductions*. Paris: Gallimard.

Çubukçu, H., İlertten,F., Eşme, M., Kafasıbüyük, C., (2009). 2007 genel seçimlerinde seçmen nasıl yönlendirildi?: İkna stratejileri ve kavramsal içerikleri.”(Persuasion strategies of political leaders in 2007 general elections in Turkey) Neslihan Kansu-Yetkiner& Derya Duman (eds.) *Çeviribilim, Dilbilim, Dil Eğitimi Araştırmaları*. İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayıncılık. s. 388-413.

Devedjian, P. (1996). *Penser le droit*. France: Plon

Delacroix, C. (2003). *Histoire et historiens en France depuis 1945*. Paris: ADPF.

Erdoğan, R. T. (2009). *Türkiye bülteni*. Ankara: Ak Parti Yayın Organı.

Erdoğan, R. T. (2004). *Türkiye bülteni*. Ankara: Ak Parti Yayın Organı.

Georgis, V. (2005). “La communication politique”. Etopia. Namur, s. 11.

Göktürk, A. (2004). *Çeviri dillerin dili*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ilgın, L. (1996). Politik söylem örneklerinde benzerlik ilişkisi. X. *Dilbilim Kurultayı Bildirileri*, Oktar, L ve Değer, A.C. (ed), Bornova

Ladmiral, J.-R. (1979). *Traduire: théoremes pour la traduction*. Paris: Payot.

Kurultay, T.\ Birkandan, İ. (1997). *Türkiye de çeviri eğitimi. Nereden nereye?* İstanbul: Sel Yayıncılık.

Kıran, Z. (2006). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin.

Marcchand, P. (2004). *Politique et spectacle*. Rennes: Presses Univesitaires de Rennes.

Mounin, G. (1955). *Les belles infidèles*. Lille: Presses Universitaires de Lille.

Uygur, N. (2005). *Dilin gücü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Örmeci, O. (2008). *Türk siyasal tarihi*. İstanbul: Güncel Yayıncılık.

Pinchemel, P. (1980). *La France, milieux naturels, populations, politiques*. Paris: Armond Colin.

- Rıfat, M. (2008). *Çeviri seçkisi I*. İstanbul: Sel Yayıncılık
- Rıfat, M. (2007). *Metnin sesi*. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Rıfat, M. (2004). *Çeviri (bilimi) nedir?* İstanbul: Dünya.
- Ricoeur, P. (2008). *Çeviri üzerine*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sarkozy, N. (2006). *Discours pour la France*. Paris: Editions De L' union.
- Tosun, M. (2006). Kültürlerarası bilgi aktarımında çevirmenin sorumluluğu. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Sakarya, s. 1- 9.
- Vardar, B. (2002). *Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
- Vegliante, J.- C. (1996). *Quelle théorie, pour quelle traduction? D'ecrire la traduction*. Paris: Seuil.
- Yıldırım, A ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yazıcı, M. (2005). *Çeviri bilimin temel kavram ve kuramları*. İstanbul: Multilingual.